

**N:o 5.**

*Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående beredande af ålderdomsunderstöd åt barnmorskor; gifven Stockholms slott den 18 januari 1895.*

Sedan med anledning af Riksdagens skrifvelse den 5 maj 1888 angående åstadkommande af en allmän pensionsinrättning för barnmorskor och en i samma syfte gjord underdånig framställning af ett år 1887 i Stockholm hållet barnmorskemöte, öfver hvilken framställning kongl. medicinalstyrelsen afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, Kongl. Maj:t bemyndigat chefen för ecklesiastikdepartementet att genom en eller flere sakkunniga personer, dem han egde utse, låta utarbета förslag till barnmorskors pensionering, afgaf medicine doktorn E. W. Wretlind, enligt erhållet uppdrag, den 8 november 1888 ett sådant förslag. Efter det utlåtan den deröfver inhemtats från medicinalstyrelsen, kongl. direktionen öfver folkskolelärnarnes pensionsinrättning äfvensom direktionen för presterskapets enke- och pupillkassa, och sedan chefen för ecklesiastikdepartementet, som funnit frågan erfordra ytterligare utredning, uppdragit densamma åt e. o. amanuensen i kongl. biblioteket G. Eneström, aflemnade denne den 13 februari 1893 till Kongl. Maj:t underdånigt betänkande om barnmorskåkårens pensionering jemte förslag till reglemente för en ålderdomsunderstödsanstalt för barnmorskor.

Öfver detta betänkande och förslag hafva derefter underdåniga yttranden afgifvits af samtliga förste provinsialläkare, förste stadsläkarne i Stockholm och Göteborg, Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länen och öfverståthållarembetet äfvensom af medicinalstyrelsen, direktionen öfver

folkskolelärarnes pensionsinrättning och kongl. statskontoret; och får Kongl. Maj:t, under åberopande af innehållet i bilagda utdrag af protokollet öfver ecklesiastikärenden för denna dag, härmed föreslå Riksdagen att godkänna följande grunder för inrättande af en anstalt för beredande af ålderdomsunderstöd åt barnmorskor:

### **I) i afseende å anstaltens ändamål:**

att anstalten, hvilken benämnes barnmorskornas ålderdomsunderstödsanstalt och träder i verksamhet med år 1896, skall afse beredande af ålderdomsunderstöd åt här i riket legitimerade barnmorskor, hvilka genom långvarig och nitisk yrkesutöfning gjort sig af sådant understöd förtjenta;

### **II) i afseende å kostnadernas bestridande:**

att de för anstaltens ändamål erforderliga kostnader skola bestridas genom afgifter af kommuner och i deras tjänst anställda barnmorskor samt genom fyllnadsbidrag af staten;

att deremot enskildt praktiserande barnmorskor icke skola erlägga några afgifter till anstalten, utan i stället vidkännas minskning i understödsbeloppet;

### **III) i afseende å kommunernas afgifter:**

att kommun skall vara skyldig att för hvart år från och med 1895 till anstalten erlägga en afgift, beräknad efter 1 öre för hvarje person, som, enligt de under året af statistiska centralbyrån till ledning vid riksdagsmannaval offentliggjorda folkmängdsuppgifter, tillhört kommunen, samt att, om vid uträkningen af årsavgiften beloppet skulle sluta med ören, det skall ökas till närmast högre krontal;

### **IV) i afseende å barnmorskornas afgifter:**

att barnmorska, som efter ingången af år 1896 varit i sådan egenskap under ett kalenderår eller del deraf med fast årslön anställd hos en eller

flera kommuner och förvärfvat rätt att räkna samma år såsom helt eller halft tjänstår, på sätt här nedan sägs, skall vara skyldig att för det året erlagga en afgift af 5 kronor, som må innehållas å hennes aflöning och skall inlevereras till anstalten af den kommun, hos hvilken hon under året senast varit sålunda anställd; samt att, om den anställningen var fäst vid två eller flera kommuner gemensamt, den enligt förenämnda uppgifter folkrikaste bland dem skall svara för afgiftens inlevererande till anstalten; och

att en gång erlagd afgift ej må återbekommas;

### V) i afseende å rätten till understöd samt understödets belopp:

att rätt till understöd från anstalten skall, under de vilkor, som i öfrigt bestämmas, tillkomma i Sverige legitimerade barnmorskor, som antingen under hvart och ett af de 5 sista kalenderåren närmast före det år, under hvilket ansökan om understöd inlemnas, utöfvat sitt yrke under sådana omständigheter, att, enligt hvad här nedan sägs, hänsyn dertill får tagas vid tjänstårsberäkningen, eller som, derest de under ett eller flera af de nämnda 5 kalenderåren icke utöfvat sitt yrke på detta sätt, genom intyg af sin närmaste förman eller annorledes styrka, att sådant icke härrört af bristande nit eller annan, blott på dem sjelfva beroende anledning;

att barnmorska, som blifvit förklarad för alltid förlustig rättigheten att utöfva sitt yrke, ej skall ega från anstalten erhålla understöd;

att helt understöd skall utgå med ett belopp af 200 kronor för år och må tilldelas barnmorska, som efter ingången af år 1896 under anställning i sådan egenskap med fast aflöning hos en eller flera kommuner förvärfvat minst 30 tjänstår och som derjemte antingen uppnått 65 års ålder eller ock fyllt 55 år och genom obotlig sjukdom eller vanförhet blifvit urståndsatt att vidare utöfva sitt yrke;

att barnmorska, hvilken såsom sådan annorledes förvärfvat minst 30 tjänstår och som derjemte antingen uppnått 65 års ålder eller ock fyllt 55 år och genom obotlig sjukdom eller vanförhet blifvit urståndsatt att vidare utöfva sitt yrke, må kunna erhålla afkortadt årligt understöd till följande belopp:

om hon icke efter ingången af år 1896 i egenskap af barnmorska varit med fast aflöning anställd hos någon kommun, .....

150 kronor,

om hon efter ingången af år 1896 under fast aflönad anställning såsom barnmorska i kommuns tjenst förvärfvat mindre än 3 tjenstår, .....

|         |   |       |            |
|---------|---|-------|------------|
| minst 3 | » | ..... | 150 kronor |
| » 6     | » | ..... | 155 »      |
| » 9     | » | ..... | 160 »      |
| » 12    | » | ..... | 165 »      |
| » 15    | » | ..... | 170 »      |
| » 18    | » | ..... | 175 »      |
| » 21    | » | ..... | 180 »      |
| » 24    | » | ..... | 185 »      |
| » 27    | » | ..... | 190 »      |
|         |   |       | 195 » ;    |

att, derest barnmorska, när hon söker understöd, sedan minst 10 år tillbaka i sådan egenskap oafbrutet varit med fast årslön af tillhopa minst 200 kronor enligt det beräkningssätt, som nedan angifves, anställd hos en eller flera kommuner, och genom intyg af hennes närmaste förman styrkes, att hon på grund af försvagad helsa, bristande syn eller hörsel, eller annan liknande, oförvällad anledning icke vidare är fullt lämplig att sköta sin tjenst, samt kommunen eller kommunerna af denna anledning besluta gifva henne afsked, hon må, i fall hon uppnått 55 års ålder och räknar minst 30 tjenstår, kunna efter afgang från tjensten erhålla afkortadt årligt understöd till följande belopp:

om hon vid afskedet fyllt

|              |            |
|--------------|------------|
| 55 år, ..... | 100 kronor |
| 56 » .....   | 110 »      |
| 57 » .....   | 120 »      |
| 58 » .....   | 130 »      |
| 59 » .....   | 140 »      |
| 60 » .....   | 150 »      |
| 61 » .....   | 160 »      |
| 62 » .....   | 170 »      |
| 63 » .....   | 180 »      |
| 64 » .....   | 190 » ,    |

dock så att detta afkortade understöd i intet fall må öfverstiga det, som barnmorskan skulle kunnat erhålla, om hon genom obotlig sjukdom eller vanförhet blifvit urståndsatt att vidare utöfva sitt yrke;

att barnmorska, som ej uppnått det för erhållande af förut nämnda slags understöd erforderliga antalet lefnads- och tjenstår, men genom

obotlig sjukdom eller vanförhet blifvit urståndsatt att vidare utöfva sitt yrke, må erhålla afkortadt årligt understöd till ett belopp af 70 kronor, om hon antingen förvärfvat minst 20 tjenstår eller ock genom olycksfall under yrkesutöfningen ådragit sig sjukdomen eller vanförheten; samt att hon i den senare händelsen må ega rätt till det angifna understödet oberoende både af antalet tjenstår och af den omfattning, i hvilken hon utöfvat yrket under de 5 kalenderåren närmast före det, då ansökan om understöd inlemnas;

att barnmorska, som sökt och erhållit rätt till afkortadt understöd samt redan börjat uppbära sådant, sedermera icke må kunna erhålla rätt till högre understöd från anstalten;

att såsom tjenstår må räknas hvarje kalenderår, under hvilket barnmorska i sådan egenskap varit af en eller flera kommuner aflönad med fast årslön af sammanlagdt minst 200 kronor och verkligen utöfvat yrket, eller under hvilket hon verkställt minst 30 förlossningar, samt att i den fasta årslönen må inräknas värdet af naturaförmåner — bostad och vedbrand dock högst till ett belopp af sammanlagdt 75 kronor — men icke den särskilda ersättning af kommunalmedel, som kan hafva tillkommit barnmorskan för verkställda förlossningar;

att, om barnmorska, som icke aflönats med minst ofvan angifna årslön, under ett kalenderår verkställt mindre än 30, men mer än 14 förlossningar, hon må räkna detta såsom halft tjenstår, men såsom helt i det fall, att sammanlagda antalet förlossningar under detta och det näst föregående eller efterföljande kalenderåret uppgått till minst 60, dock att vid sådan sammanläggning hvarje förlossning icke får mer än en gång tagas i beräkning;

att vid pröfning af understödsrätten två halfva tjenstår må betraktas lika med ett helt sådant;

att, om barnmorska under ett kalenderår hvarken af kommun erhållit minst 200 kronor i fast årslön eller verkställt minst 15 förlossningar, hänsyn till detta kalenderår ej må tagas vid tjenstårsberäkningen, och att detsamma må gälla, om hon väl erhållit minst 200 kronor i fast årslön, men icke under året verkligen utöfvat yrket;

att, då särskilda lokala förhållanden dertill föranleda, anstaltens direktion må, på ansökan af vederbörande kommun eller barnmorska och efter medicinalstyrelsens hörande, ega att, utan hinder af ofvan föreslagna bestämmelser rörande såväl aflöning som antal verkställda förlossningar, för viss, i hvarje fall bestämd tid meddela rätt till beräknande af hela eller halfva tjenstår;

att medicinalstyrelsen må, på grund af den verksamhet barnmorska

under tiden före år 1896 utöfvat i sitt yrke, bestämma antalet henne för nämnda tid tillkommande tjänstår, dock att dervid får tagas hänsyn till hela yrkesutöfnings tiden endast för de barnmorskor, hvilka vid 1895 års utgång oafbrutet varit i sådan egenskap sedan minst 10 år tillbaka med fast årslön anställda i en eller flera kommuners tjänst, hvaremot för öfriga barnmorskor hänsyn må tagas blott till yrkesutöfnigen under de 30 sista åren före 1896;

att, om barnmorska, som blifvit förklarad understödsberättigad, sedermera under ett kalenderår antingen för biträde vid förlossningar erhållit af kommun fast årslön eller andra deremot svarande förmåner eller ock verkstält minst 30 förlossningar, hon skall förlora sitt understöd för hela det närmast följande kalenderåret;

att, om understödsberättigad barnmorska, som icke för sådant biträde under ett kalenderår af kommun erhållit fast årslön eller andra deremot svarande förmåner, under samma år verkstält mindre än 30, men mer än 14 förlossningar, hon skall förlora sitt understöd för det närmast följande halfva kalenderåret;

att understödstagare, som dömes förlustig medborgerligt förtroende, skall för den tid, hon deraf är i mistning, förlora sitt understöd;

att den, som under 5 år i följd icke uttagit sitt understöd, skall aföras från förteckningen å understödstagare, och att, om hon sedermera å nyo anmäler sig, det må ankomma på anstaltens direktion att bestämma, om och i hvilken mån hon åter må inträda i sin förra rätt;

att understödstagare, som bosätter sig å utrikes ort, icke utan Kongl. Maj:ts tillstånd må ega åtnjuta understödet för den tid, hon är utrikes, samt att, om understödstagare blifver främmande magts undersåte eller utan Kongl. Maj:ts tillstånd träder i främmande stats tjänst, hennes rätt till understöd skall upphöra;

att understöd skall beräknas för fulla kalendermånader och i regeln vidtaga med början af månaden näst efter den, i hvilken understöd blifvit barnmorska tillerkändt, men för barnmorska, som förklarats berättigad till understöd på grund af försvagad helsa, bristande syn eller annan liknande, oförvällad anledning, först med början af månaden näst efter den, under hvilken hon erhållit afsked från sin tjänst;

att understöd skall upphöra att utgå med den månad, i hvilken barnmorskan affidit eller rätt till understöd förlorats; samt

att understöd från anstalten icke må för understödstagarens gäld tagas i mät;

**VI) i afseende å utbetalning af understöd:**

att understöd utbetalas halfårsvis af anstalten, och att, om understödstagare är boende i landsorten, hon skall vara berättigad att, efter derom hos anstalten gjord anmälan, innefattande uppgift om hennes hemvist samt åtföljd af de intyg och öfriga handlingar, Kongl. Maj:t kan finna skäligt föreskrifva, från anstalten få understödet med allmänna posten i rekommenderadt eller assureradt tjenstebref eller genom postanvisning kostnadsfritt sig tillsändt; och

**VII) i afseende å anstaltens styrelse och förvaltning:**

att anstalten skall förvaltas af direktionen öfver folkskoleläraryn pensionsinrättning, samt att dervid skola i tillämpliga delar och i alla de omständigheter, om hvilka icke i blifvande reglemente för anstalten kommer att särskildt stadgas, gälla enahanda föreskrifter, som enligt art. VII och VIII af reglementet för nämnda inrättning äro gifna för densamma och dess förvaltning.

---

I sammanhang härmed vill Kongl. Maj:t — med tillkännagifvande, *dels* att, derest dessa grunder af Riksdagen godkännas, Kongl. Maj:t ämnar för den nya anstalten utfärda särskildt reglemente i enlighet med desamma, *dels* att Kongl. Maj:t, efter det närmare erfarenhet vunnits angående omfånget af de göromål, som tillhöra anstalten, samt dessa göromåls lämpliga fördelning, kommer att till Riksdagen afgifva förslag till stat för anstalten, *dels* ock, att Kongl. Maj:t, i den mån särskildt bidrag från statsverket till anstaltens uppehållande blifver behöfligt, kommer att till Riksdagen aflåta proposition om uppförande i riksstaten af härtill erforderligt anslag — föreslå Riksdagen att, i afseende å de under år 1896 uppkommande kostnader för beredande af ålderdomsunderstöd åt barnmorskor medgifva:

*att* Kongl. Maj:t må för sistnämnda år bestämma de belopp, som varda erforderliga till bestridande af ålderdomsunderstödsanstaltens förvaltningsbestyr och ersättning till biträde åt medicinalstyrelsen för behandling af frågor om barnmorskors rätt till tjänstårsberäkning; samt

*att* de för berörda ändamål och för anstaltens utgifter i öfrigt under nämnda år erforderliga medel må af Kongl. Maj:t, i den mån influtna af

gifter icke äro att tillgå, anvisas utaf statsmedel såsom förskott, att antingen godtgöras af berörda afgifter, i den mån de under året till anstalten ingå, eller, derest sagda afgifter skulle för året befinnas härtill otillräckliga, anmälas till ersättande af Riksdagen.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

*G. F. Gilljam.*

---



Utdrag af protokollet öfver ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 18 januari 1895.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,  
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena  
    grefve LEWENHAUPT,  
Statsråden: friherre ÅKERHJELM,  
    ÖSTERGREN,  
    GROLL,  
    WIKBLAD,  
    GILLJAM,  
    friherre RAPPE,  
    CHRISTERSON,  
    WERSÅLL.

1:o.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Gilljam anmälde ej mindre det förslag till barnmorskers pensionering, hvilket den 8 november 1888 afgifvits af medicine doktorn E. W. Wretlind, jemte underdåniga utlåtan-  
Ålderdomsun-  
derstöd åt  
barnmorskor.  
den deröfver af medicinalstyrelsen samt direktionerna öfver folkskolelärnarnes pensionsinrättning och presterskapets enke- och pupillkassa, än äfven det i

samma ämne den 13 februari 1893 af e. o. amanuensen i kongl. biblioteket G. Eneström afgifna underdåniga betänkande tillika med de yttranden, som deröfver inhemtats dels från samtliga förste provinsialläkare äfvensom förste stadsläkarne i Stockholm och Göteborg, dels från Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länen samt öfverståthållarembetet, dels ock från medicinalstyrelsen, direktionen öfver folkskolelärarynnes pensionsinrättning och statskontoret.

Derefter yttrade departementschefen:

»Genom underdånig petition den 26 september 1887 gjordes af ett i Stockholm samma år hållet barnmorskemöte hos Eders Kongl. Maj:t framställning om åtgärder för bildande af en pensionsinrättning för barnmorskakåren. Dervid framhölls såsom önskningsmål, att barnmorska vid fyllda 55 år och efter 25 års utöfning af yrket, vare sig såsom enskildt praktiserande eller af kommun aflönad, måtte erhålla en årlig pension af 300 kronor, mot skyldighet att sjelf årligen i 25 år erlägga en afgift af 10 kronor eller ock vidkännas ett motsvarande afdrag vid första pensionsutbetalningen. Öfver denna petition afgaf medicinalstyrelsen underdånigt utlåtande, hvori petitionens syfte förordades; men innan detta utlåtande hunnit till Eders Kongl. Maj:t inkomma, upptogs frågan om barnmorskakårens pensionering till behandling inom Riksdagen, som i skrifvelse den 5 maj 1888 anhöll, att Eders Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета förslag till en allmän pensionsinrättning för barnmorskor jemte förslag till de bidrag från staten, som därför kunde anses behöfliga. I skrifvelsen omnämndes, att under ärendets behandling innehållet i sagda petition bringats till Riksdagens kännedom, men att Riksdagen ansett sig icke böra ingå i pröfning vare sig af lämpligheten af de särskilda bestämmelser rörande sättet för pensioneringen, hvilka i petitionen blifvit föreslagna, eller af frågan i hvad mån och huru staten borde bidraga till barnmorskornas pensionering. Deremot framhölls i skrifvelsen, att, då staten en gång åtagit sig barnmorskeväsendets ändamålsenliga ordnande, staten också borde sörja för, att barnmorskorna blefve bättre tillgodosedda i ekonomiskt hänseende och ej behöfde motse att tillbringa sin ålderdom i nöd; blott på sådant sätt kunde man nemligen begära ett fullt tillfredsställande uppfyllande af de med yrket förenade pligter och hindra, att dugliga qvinnor afskräcktes från att egna sig åt barnmorskekallet. För öfrigt vore det äfven ur samma synpunkt af vigt, att barnmorskorna ej nödgades för utkomstens skull tjenstgöra allt för långt in på ålderdomen.

Med anledning af dels denna Riksdagens skrifvelse, dels barnmorskemötets petition täcktes Eders Kongl. Maj:t den 25 maj 1888 bemyndiga

chefen för ecklesiastikdepartementet att genom en eller flera sakkunniga personer, dem han egde utse, låta utarbета förslag till barnmorskekårens pensionering. Sedan medicine doktorn E. W. Wretlind blifvit härtill utsedd, afgaf denne den 8 november 1888 ett förslag till reglemente för svenska barnmorskors pensionskassa med tillhörande motivering. Förslaget afsåg bildande af en särskild lifränteanstalt för barnmorskekåren, i hvilken anstalt insättningar borde göras dels af barnmorskorna sjelfva, dels af staten för barnmorskornas räkning, så att dessa vid fyllda 60 år och efter minst 10 års delegareskap skulle kunna erhålla en årlig pension af 200 kronor. Kostnaden för pensioneringen borde till en tredjedel bestridas af statsverket och till två tredjedelar af barnmorskorna sjelfva.

Öfver detta förslag afgåfvos sedermera underdåniga utlåtanden af medicinalstyrelsen, direktionen öfver folkskolelärares pensionsinrättning och direktionen för presterskapets enke- och pupillkassa. Härefter företogs ärendet till förberedande behandling inom ecklesiastikdepartementet, och då dervid visade sig, att ytterligare utredning var behöflig, uppdrog jag den 16 juni 1892 åt e. o. amanuensen G. Eneström att verkställa nämnda utredning samt till Eders Kongl. Maj:t inkomma med det yttrande och förslag, hvartill densamma kunde gifva anledning. På grund häraf aflemnade Eneström den 13 februari 1893 till Eders Kongl. Maj:t underdånigt betänkande om barnmorskekårens pensionering jemte förslag till reglemente för barnmorskornas ålderdomsunderstödsanstalt.

Enligt detta förslag borde för barnmorskekårens pensionering inrättas en särskild statsanstalt, från hvilken barnmorskorna skulle i regeln vid fyllda 65 år, och sedan de i 30 år utöfvat yrket i en viss omfattning, erhålla ett årligt understöd af 200 kronor. Kostnaden härför skulle till omkring två tredjedelar bestridas genom afgifter från kommunerna och till omkring en tredjedel genom fyllnadsbidrag af staten. Från barnmorskorna sjelfva skulle deremot inga afgifter direkt utkrävas, utan borde det öfverlemnas åt kommunerna att afgöra, om de kunde och ville af barnmorskorna göra sig betäckta för hela sitt utlägg eller en del deraf.

Det i betänkandet framställda förslaget har i hufvudsak lemnats utan anmärkning af det öfvervägande flertalet bland de myndigheter, hvilka blifvit deröfver hörda. Särskildt har medicinalstyrelsen med några jemförelsevis obetydliga förändringar anslutit sig till detsamma, och äfven statskontoret har blott i en hufvudsaklig punkt förordat ändring. Statskontoret har nemligen ansett, att äfven barnmorskorna sjelfva borde direkt bidraga till understödet, och att i sådana fall, der vederbörligt bidrag från deras sida icke blifvit erlagdt, ett motsvarande afdrag borde göras vid understödets utbetalande. Å andra sidan har visserligen framkommit ett och

annat mera genomgripande ändringsförslag, hvarför jag anhåller att få framdeles redogöra. Helt och hållet afstyrkande uttalanden hafva gjorts af tre länsstyrelser (i Visby, Karlskrona och Kristianstad), hvilka till stöd för sin uppfattning anfört, dels att staten öfver hufvud taget icke hade något skäl att föranstalta om barnmorskekårens pensionering, dels att frågan härom borde lösas i sammanhang med ett allmänt ordnande af ålderdomsförsörjning för arbetare och deras vederlikar. Ungefär samma uppfattning har uttalats af länsstyrelsen i Vesterås, hvilken dock antydt, att ålderdomsunderstöd åt kommunernas barnmorskor borde anordnas i sammanhang med beviljande af statsbidrag till deras aflöning.

Hvad som sålunda anförts mot statens ingripande på detta område synes mig dock icke vara af någon afgörande betydelse. Redan i Riksdagens skrifvelse antydes med rätta, att staten ur den allmänna helsovårdens synpunkt har stort intresse af att bereda barnmorskorna utsigt till ålderdomsförsörjning, och samma tanke har funnit uttryck i betänkandet samt ytterligare i medicinalstyrelsens och statskontorets utlåtanden. Men om så är, lärer det icke heller vara lämpligt att sammanbinda denna fråga vare sig med frågan om arbetsklassens pensionering, vid hvars lösning helt andra synpunkter måste göra sig gällande, eller med frågan om statsbidrag till barnmorskors aflöning. Sistnämnda fråga har vid flera tillfällen bragts å bane inom Riksdagen; men det har visat sig, att meningarna varit ganska delade om lämpligheten af att bereda statshjelp för aflöning af förlossningsbiträden, och de i sådant afseende framställda förslag hafva icke föranlett någon Riksdagens åtgärd. Af de förhandlingar, som vid 1888 års riksmöte utmynnade i den då till Eders Kongl. Maj:t aflåtna framställningen om åstadkommande af en pensionsinrättning för barnmorskor, framgår deremot, att man inom Riksdagen temligen allmänt anslutit sig till den uppfattning, att staten borde bidra dertill, att barnmorskorna finge en mera betryggad ställning med hänsyn till sin försörjning på ålderdomen.

Men om staten sålunda i den allmänna helsovårdens intresse bör medverka till ålderdomsunderstöd åt barnmorskorna, torde deraf också följa, att statens åtgärder i detta syfte böra afse icke blott de i kommuners tjänst anställda, såsom förste provinsialläkaren och Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län hållit före, utan äfven de enskildt praktiserande barnmorskorna. De senare äro nemligen ur den allmänna helsovårdens synpunkt lika nödvändiga som de förra, enär i flera kommuner, särskildt större städer, inga aflönade barnmorskor finnas. Det har visserligen blifvit anmärkt, att detta sistnämnda sakförhållande i sjelfva verket vore ett missförhållande, och att det icke borde så att

säga legaliseras genom att bevilja ålderdomsunderstöd åt enskildt praktiserande barnmorskor; men denna anmärkning torde knappast vara befogad. Erfarenheten har nemligen otvetydigt gifvit vid handen, att i de större städerna, der ett tillräckligt antal barnmorskor alltid visat sig vara att tillgå, barnmorskeväsendet bäst ordnas på sådant sätt, att inga fast aflönade barnmorskor anställas, utan kommunen i stället utbetalar ett visst belopp för hvarje gång, som en barnmorska biträdt någon medellös barnaföderska.

Huru stora betänkligheter man än ur principiell synpunkt må hysa mot statspensioner åt enskilda klasser af yrkesutöfvare, måste man följaktligen på nyss anförda grunder låta dessa betänkligheter här fara, och jag anser således, i enlighet med de flesta för frågans lösning framställda förslagen och nästan alla myndigheter, hvilka yttrat sig i ärendet, *att rätt till ålderdomsunderstöd bör kunna tillkomma icke blott de af kommuner aflönade, utan äfven de enskildt praktiserande barnmorskorna, förutsatt dock att de äro här i riket legitimerade.* Det sista villkoret kunde visserligen synas öfverflödigt, då endast i Sverige legitimerade barnmorskor ega rätt att inom riket utöfva yrket, men för tydlighetens skull torde det dock böra ut sättas.

Vid öfvervägande af frågan, *på hvad sätt ålderdomsunderstöd skall kunna beredas åt barnmorskekåren, samt under hvilken form staten bör dertill medverka,* ligger det väl närmast till hands att tänka sig understödet hufvudsakligen bekostadt af barnmorskorna sjelfva och statens åtgärder inskränkta till ett underlättande af barnmorskornas sträfvan att genom sjelfhjelp bereda sig en nödtorftig ålderdomsförsörjning. Ett uttalande i denna riktning förekom också vid 1888 års riksdag, och samma tanke ligger till grund för doktor Wretlinds förslag. Men om hufvudändamålet med statens ingripande på detta område är att åstadkomma en förbättrad vård åt barnaföderskorna och de späda barnen, så är det lätt att inse, att ändamålet icke under den närmaste framtiden i någon nämnvärd mån vinnes, om kostnaden för understödet skall hufvudsakligen bäras af barnmorskorna sjelfva. De nuvarande äldre barnmorskorna måste nemligen på grund af de höga afgifter, de skulle blifva nödsakade att erlägga, utestängas från utsigt till understöd. Med anledning häraf har också doktor Wretlind i sitt förslag till reglemente för svenska barnmorskors pensionskassa förutsatt, att delaktighet i kassan icke skulle tillkomma barnmorskor, som redan fyllt 50 år. Deremot kunde det nog förefalla, som om man åtminstone i en icke alltför aflägsen framtid borde genom en af barnmorskorna sjelfva hufvudsakligen bekostad pensionskassa ernå hvad som här i främsta rummet afses, nemligen barnmorskeväsendets förbättrande. Också vill jag ingalunda bestrida, att ju på detta sätt något blefve vunnet,

men att en väsentlig förbättring skulle komma till stånd, synes mig föga sannolikt. Någon föreskrift om obligatoriskt inträde i en sådan kassa lär nemligen icke kunna komma i fråga, vare sig för de enskildt praktiserande eller för de lågt aflönade kommunala barnmorskorna, och att ur kassan utesluta en barnmorska, som af någon anledning upphör att utöfva yrket, torde möta betänklighet. Man har således ingen garanti för, att ett afsevärdt antal barnmorskor skulle inträda i kassan, och icke heller är det säkert, att kassans förmåner skulle tillfalla blott dem, hvilka ur den allmänna helsovårdens synpunkt deraf borde komma i åtnjutande. Denna sista olägenhet skulle möjligen kunna genom särskilda reglementariska föreskrifter aflägsnas, men på samma gång blefve då också de administrativa anordningarna mycket invecklade. Hvad åter angår den första anmärkningen, tillåter jag mig framhålla, att år 1892 särskilda frågeformulär utsändes för att utröna, huru stor tillslutning en pensionskassa enligt doktor Wretlinds förslag skulle erhålla, samt att mindre än hälften af de medelåldriga och blott omkring hälften af de yngre barnmorskorna förklarade sig villiga att ingå i en sådan kassa. Man torde deraf kunna sluta, att äfven bland de barnmorskor, som hädanefter komma att inträda i yrkets utöfning, blott omkring hälften skulle vara att påräkna såsom deltagande i en dylik kassa. Vid sådant förhållande anser jag, att den hufvudsakliga kostnaden för det ifrågasatta ålderdomsunderstödet icke kan bestridas genom afgifter från barnmorskekåren. Man måste således på annat sätt söka få denna kostnad betäckt, och då det af ålder ansetts tillhöra kommunerna att bära de utgifter, som för barnmorskeväsendets lämpliga ordnande äro behöfliga, synes det, som om kommunerna äfven, med eller utan ett mindre tillskott från barnmorskornas sida, hufvudsakligen borde bekosta ålderdomsunderstöd åt barnmorskekåren, under det att staten dels fastställer de allmänna villkoren härför och garanterar understödets rigtiga utbetalande, dels direkt bidrager med ett mindre belopp. Mot en sådan anordning hafva dock från några håll betänkligheter framstalts. Dels har man framhållit, att då ingen minimilön finnes fastställd, något hinder icke möter för kommunerna att af de aflönade barnmorskorna göra sig betäckta för sina utgifter, hvadan således den hufvudsakliga kostnaden för understödet ytterst skulle komma att bestridas af de aflönade barnmorskorna. För att undvika detta missförhållande, har också föreslagits, att det bidrag till understödet, som kommunerna egentligen borde lemna, skulle utgå af landstingsmedel. Dels har anmärkts, att inkasserandet af kommunernas afgifter skulle blifva synnerligen besvärligt och följaktligen mycket kostsam och dessutom lätt kunna för-  
anleda till många tvistigheter. Utan tvifvel måste dessa anmärkningar

anses i någon mån befogade, och äfven jag skulle helst sett, att de för ålderdomsunderstödet nödiga medlen kunnat anskaffas på ett ur administrativ synpunkt enklare sätt än det nu ifrågasatta. Men att låta landsingen bestrida den hufvudsakliga kostnaden lär väl svåriligen kunna gå för sig, och icke heller torde det vara lämpligt, att staten åtager sig denna kostnad. På grund häraf ansluter jag mig till den i betänkandet uttalade uppfattningen, hvilken äfven biträdts af flertalet bland de myndigheter, som i ärendet yttrat sig, nemligen att kostnaden för ålderdomsunderstödet bör hufvudsakligen bestridas genom afgifter från kommunerna.

Jag har nyss tillåtit mig framhålla, att från barnmorskornas sida inga större bidrag kunna ifrågasättas, och det gäller nu att undersöka, huruvida öfver hufvud några bidrag från dem böra direkt utkrävas. Beträffande denna punkt hafva olikå åsigter gjort sig gällande både bland förslagsställarne och bland de myndigheter, som i ärendet yttrat sig. 1887 års barnmorskemöte förordade en årlig afgift af 10 kronor, och enligt doktor Wretlinds förslag skulle årsafgiften utgöra minst 14 kronor 20 öre, men i vissa fall kunna uppgå till vida större belopp. I betänkandet åter föreslås, att inga afgifter måtte direkt utkrävas af barnmorskorna sjelfva, och detta förslag har lemnats utan anmärkning af flertalet bland de hörda myndigheterna, under det att dock tre förste provinsialläkare (i Stockholms, Jönköpings och Blekinge län), tre länsstyrelser (i Jönköping, Karlskrona och Gefle) samt direktionen öfver folkskollärarnes pensionsinrättning hemställt om direkta afgifter från barnmorskorna. Till detta sistberörda förslag har äfven statskontoret, såsom förut nämnts, anslutit sig och har statskontoret dervid erinrat:

att barnmorskorna sjelfva förklarar sig villiga att erlægga afgifter;

att det bästa sättet att förebygga, att kommunerna genom minskning af barnmorskornas löneförmåner skulle bereda sig godtgörelse för utgifterna till ålderdomsunderstödet, i hvilket afseende från många håll uttalats farhåga, syntes vara att genom en uttrycklig reglementsbestämmelse fixera barnmorskornas årsbidrag;

att åt de befarade svårigheterna att af vederbörande barnmorska utbekomma stadgad årsafgift så mycket mindre kunde tillerkännas afgörande betydelse, som det i allt fall syntes böra åläggas kommunerna skyldighet att ansvara och redovisa för de inom kommunerna fast anställda barnmorskornas årsafgifter, och, beträffande enskildt praktiserande barnmorskor, man alltid blefve i tillfälle att vid understöds utbetalande erhålla godtgörelse för möjligen oguldna årsafgifter; samt

att nödvändigheten att så mycket som möjligt begränsa statens ut-

gifter för barnmorskekårens pensionering fordrade en medverkan jemväl å barnmorskornas sida.

Ehuru jag för min del gerna skulle se, att inga afgifter direkt utkrädes af barnmorskorna, utan att kommunerna finge hvar för sig afgöra, huru stor del af sitt utlägg de ville återbekomma genom afdrag å de aflönade barnmorskornas löner, så kan jag dock icke underkänna vigten af de skäl, hvilka statskontoret till stöd för sin uppfattning anført. Särskildt i fråga om de af kommuner aflönade barnmorskorna anser jag mig därför böra i hufvudsak förorda statskontorets förslag. Hvad åter angår de enskildt praktiserande barnmorskorna, har jag deremot af rent administrativa skäl svårt att ansluta mig till statskontorets hemställan. Statskontoret har visserligen framhållit, att i de fall, då afgifter icke blifvit vederbörligen erlagda, man alltid kan erhålla godtgörelse härför vid understödets utbetalande. Detta gäller dock blott för sådana barnmorskor, som verkligen en gång erhålla understöd, och enligt de villkor för rätt till understöd, som jag längre fram kommer att föreslå, skall en betydlig del af de enskildt praktiserande barnmorskorna icke komma i åtnjutande häraf. Den nu gjorda anmärkningen förfaller visserligen, om man tolkar statskontorets förslag så, att hvarje ogulden afgifts verkliga eller matematiska värde borde vid understöds utbetalande afdragas. Men vid tillämpningen af en sådan anordning skulle af försäkringstekniska skäl stora svårigheter möta. En afgifts matematiska värde vid den tidpunkt, då understödet börjar utbetalas, är nemligen väsentligen beroende dels af barnmorskans ålder vid den tidpunkt, då afgiften egentligen bort erläggas, dels af mortalitets- och afgangsförhållandena inom barnmorskekåren samt dels af den räntefot, som lägges till grund för de försäkringstekniska beräkningarna. Skulle man således vid understödets utbetalande vilja afdraga det matematiska värdet af de oguldna afgifterna, behöfdes för detta ändamål alldeles särskilda tabeller, för hvilkas upprättande tillräckligt tillförlitligt statistiskt material ännu ej finnes att tillgå, och hvilkas användning i hvarje enskildt fall skulle medföra ett särskildt räknearbete. Jag anser därför, att statskontorets förslag icke kan oförändradt antagas. Skulle afgifter påläggas äfven de enskildt praktiserande barnmorskorna, torde man därför vara nödsakad att antingen utkräfva dem på exekutiv väg eller också föreskrifva, att försummelse vid afgifternas erläggande medför förlust af rätt till understöd. Ingendera af dessa anordningar är emellertid enligt min åsigt lämplig, och de med dem förenade olägenheterna synas äfven på ett mycket enkelt sätt kunna undvikas, om man å ena sidan afstår från afgifter i fråga om de enskildt



praktiserande barnmorskorna, men å andra sidan låter dem vidkännas en motsvarande minskning i understödsbeloppet.

På grund af det nu anförda föreslår jag,

*att den hufvudsakliga kostnaden för ålderdomsunderstödet må bestridas genom afgifter af kommunerna;*

*att ett mindre bidrag må erläggas af de i kommuners tjänst anställda barnmorskorna; samt*

*att hvad derutöfver visar sig vara behöfligt må tillskjutas af statsverket.*

Om storleken af kommunernas och barnmorskornas afgifter samt om det sätt, hvarpå statens bidrag enligt min åsigt bör utgå, kommer jag att framdeles yttra mig i sammanhang med frågan om kostnaden för ålderdomsunderstödet.

Då i fråga om den form, under hvilken staten bör medverka till ålderdomsunderstöd åt barnmorskorna, de förhållanden, till hvilka hänsyn bör tagas, äro hufvudsakligen likartade med dem, hvilka förefunnos vid behandlingen af frågan om beredande af ålderdomsunderstöd åt småskolelärarekåren, så synes mig här en administrativ anordning böra träffas, liknande den, hvilken jag i mitt anförande till statsrådsprotokollet den 10 mars 1892 tillät mig inför Eders Kongl. Maj:t förorda, och hvilken dels Eders Kongl. Maj:t då tacktes godkänna, dels sedermera äfven Riksdagen genom sitt beslut visade sig i hufvudsak gilla. Jag föreslår därför, *att för beredande af ålderdomsunderstöd åt barnmorskekåren må inrättas en särskild anstalt, hvilken torde böra benämnas barnmorskornas ålderdomsunderstödsanstalt, samt att denna anstalt må träda i verksamhet med 1896 års ingång.* Mot ett sådant förslag, hvilket äfven i betänkandet finnes framställt och närmare motiveradt, hafva anmärkningar gjorts af fem förste provinsialläkare (i Jönköpings, Blekinge, Örebro, Jemtlands och Vesterbottens län) samt en länsstyrelse (i Örebro). Härvid har framhållits, att en särskild anstalt vore onödig, enär ansökningarna om understöd borde kunna pröfvas af medicinalstyrelsen, efter vederbörande läkares hörande, samt penningemedlen förvaltas och understöd utbetalas af landtränterierna eller af någon särskild person inom hvarje län. Då emellertid medicinalstyrelsen på anförda skäl, hvilka statskontoret gillat, bestämdt förklarar sig ej kunna taga befattning med dessa ärenden, hvilka äfven torde befinnas vara väl främmande för de uppgifter, med hänsyn till hvilka medicinalstyrelsens organisation blifvit fastställd, och då enligt min åsigt de ifrågavarande göromålen böra handläggas af en och samma myndighet, finner jag den nu omförmälda anmärkningen icke böra vinna afseende.

Huru understödsanstalten bör förvaltas, derom torde jag få tillfälle att senare orda.

Jag öfvergår nu till frågan om *de vilkor, hvarunder barnmorskorna* enligt min åsigt *böra komma i åtnjutande af understöd* från denna anstalt. Klart är redan på förhand, att dessa vilkor åtminstone för de enskildt praktiserande barnmorskorna måste i en hufvudsaklig punkt afvika från dem, som eljest förefinnas inom pensionsinrättningar. Då dessa barnmorskor nemligen icke innehafva någon tjänstebefattning i vanlig mening, så kan icke för dem någon föreskrift gifvas om rätt till understöd efter ett visst antal *tjenstår* i den mening, man vanligen fäster vid detta ord. Å andra sidan är det dock tydligt, att en barnmorska icke bör erhålla rätt till understöd blott på grund af uppnådd viss ålder; och då det utan tvifvel vore önskvärdt, att äfven här de sedvanliga föreskrifterna om rätt till understöd efter ett visst antal lefnads- och *tjenstår* måtte komma till användning, så gäller det att bestämma, hvad som skall förstås med ett *tjenstår* för en enskildt praktiserande barnmorska.

Efter en utförligare motivering har i betänkandet uttalats den åsigten, att med *tjenstår* bör förstås ett år, under hvilket barnmorskan utöfvat yrket i en viss omfattning, att nämnda omfattning bör mätas efter det antal förlossningar, hon under året verkställt, samt att detta antal bör bestämmas till minst 40, dock så att ett antal af minst 20 förlossningar borde berättiga till half, och under vissa förutsättningar till hel *tjenstårsberäkning*.

Mot detta förslag har ur rent principiell synpunkt mer eller mindre uttryckligt framhållits af sex förste provinsialläkare (i Upsala, Södermanlands, Jönköpings, Örebro, Kopparbergs och Vesterbottens län) samt af fyra länsstyrelser (i Upsala, Örebro, Falun och Umeå), att antalet verkställda förlossningar icke är något fullt lämpligt mått på det af barnmorskan verkställda arbetet, hvarjemte betonats, att någon fullt effektiv kontroll, huruvida barnmorskan verkligen biträdt vid vederbörligt antal förlossningar, svårligen skulle kunna komma till stånd. Åt denna senare invändning kan jag dock ej tillerkänna någon större vikt, då barnmorskornas dagböcker i regeln böra lemna tillräckligt tillförlitliga upplysningar om verkställda förlossningar. Hvad åter angår den första anmärkningen, är den utan tvifvel i viss mån befogad, alldenstund det måste medgifvas, att t. ex. en barnmorska, som på egen hand väl och riktigt utfört en instrumental förlossning, derigenom bör hafva förvärfvat en mycket större merit än en annan barnmorska, som i lugn och ro öfvervakat naturens eget arbete. Hade därför under ärendets behandling ett antagligt motförslag framkommit, skulle jag kanske icke varit alldeles obenägen att ansluta mig till detsamma. Men intet af de mot-

förslag, som blifvit framställda, är enligt min åsigt att förorda. Ty att, såsom från ett håll hemstälts, för ett visst år medgifva rätt till tjänstårsberäkning åt hvarje barnmorska, som genom intyg af sin närmaste förman styrker, att hon under samma år med nit och skicklighet utöfvat sitt yrke, synes mig icke böra ifrågakomma, enär på detta sätt dels understöd skulle kunna tillfalla barnmorskor, som endast i ringa mån arbetat i helsevårdens tjänst, dels alltför stort spelrum skulle lemnas åt vederbörande läkares godtycke. Och föga torde saken förbättras, om man inskränkte sig till att lemna en dylik rätt åt dem, som utöfvade barnmorskeyrket i kommuner, der inga aflönade barnmorskor vore anställda. Beträffande slutligen det särskilda förslag, som blifvit framlagdt af förste provinsialläkaren i Vesterbottens län, och enligt hvilket inom hvarje ort (d. v. s. större kommun eller af flera smärre kommuner bestående distrikt) skulle tillerkännas rätt till tjänstårsberäkning åt så stort antal barnmorskor, som för orten med hänsyn till folkmängd och yttnehåll pröfvades vara behöfligt, så anser jag detta förslag oantagligt, redan därför att, såsom medicinalstyrelsen med rätta påpekat, en sådan organisation af barnmorskeväsendet, som i detta förslag förutsättes, är åtminstone under närvarande förhållanden omöjlig att genomföra inom större delen af riket. Då nu här till kommer, att förslaget om tjänstårsberäkningens grundande på antalet verkställda förlossningar lemnats utan anmärkning af det öfvervägande flertalet bland de hörda myndigheterna, deribland särskildt medicinalstyrelsen, så anser jag mig på goda skäl kunna förorda detsamma.

Hvad angår de i betänkandet föreslagna närmare bestämmelserna om tjänstårsberäkningen, hafva äfven vid dem vissa erinringar gjorts. Särskildt har framhållits, att de för rätt till hel eller half tjänstårsberäkning föreslagna antalen 40 och 20 förlossningar vore alltför höga, enär genom deras fastställande ganska många nitiska barnmorskor skulle gå miste om utsigt till understöd. En minskning af dessa tal har därför förordats af sju förste provinsialläkare (i Upsala, Kronobergs, Kalmar, Malmöhus, Elfsborgs, Vermlands och Gefleborgs län), förste stadsläkarne i Stockholm och Göteborg, fem länsstyrelser (i Upsala, Jönköping, Malmö, Venersborg och Gefle), öfverståthållareembetet samt medicinalstyrelsen, direktionen öfver folkskolelärnarnes pensionsinrättning och statskontoret, hvarvid från olika håll hemstälts om utbytande af talet 40 mot 35, 30 eller 25. Äfven för min del finner jag önskvärdt, att vilkoren för rätt till tjänstårsberäkning varda något lindrigare, än i betänkandet föreslagits.

Deremot kan jag icke förorda, att vid beräkning af antalet tjänstår hänsyn må tagas till sammanlagda antalet förlossningar under en längre följd af år eller under hela tjänstetiden, hvarom hemställen gjorts af fem

förste provinsialläkare (i Södermanlands, Blekinge, Göteborgs och Bohus, Elfsborgs samt Örebro län), fyra länsstyrelser (i Nyköping, Göteborg, Venersborg och Örebro) samt direktionen öfver folkskolelärares pensionsinrättning. Till stöd för en sådan hemställan har ur rent principiell synpunkt anförts, att hvarje förlossning borde betraktas såsom ett arbetsmoment, och att hvarje dylikt moment förtjenade att vid pröfningen af rätt till understöd tagas i beräkning. Emellertid torde denna uppfattning vid närmare begrundande visa sig mindre hållbar. Jag har redan förut erinrat, att vissa slag af förlossningar borde anses mera meriterande än andra. Medgäfvde man nu rätt till sammanläggning af antalet förlossningar under en längre följd af år, skulle detta medgifvande hufvudsakligen lända dem till fördel, hvilka under särskilda år verkställt ett mycket stort antal förlossningar. Men det torde vara tydligt, att, just på grund af den relativt korta tid, som under sådana förhållanden egnas åt hvarje förlossning, ett enskildt arbetsmoment i regeln icke kan hafva haft så stort värde, som om hela antalet förlossningar varit mera likformigt fördeladt på en längre tidrymd. Och då enligt min åsigt just det jemna arbetet i främsta rummet bör berättiga till ålderdomsunderstöd genom statens medverkan, följer deraf, att jag icke kan förorda den rätt till sammanläggning af antalet förlossningar under en längre följd af år, om hvilken nu varit fråga. Deremot synes det mig riktigt, att vid en rent tillfällig minskning af praktiken under ett visst år hänsyn tages till den omständigheten, huruvida ett öfverskott af arbetsmoment kan konstateras under ett omedelbart föregående eller efterföljande år.

Med hufvudsaklig anslutning till den i betänkandet uttalade uppfattningen, anser jag alltså, att med tjänstår bör förstås ett kalenderår, under hvilket barnmorskan utöfvat sitt yrke i en viss omfattning, och att omfattningen bör mätas efter det antal förlossningar, hon under året verkställt. Sistnämnda antal finner jag i likhet med medicinalstyrelsen, statskontoret och flere andra af de hörda myndigheterna lämpligen kunna fixeras till 30. I öfverensstämmelse härmed håller jag äfven före, att, om barnmorska under ett kalenderår verkställt mindre än 30, men mer än 14 förlossningar, hon i regeln bör få räkna detta år såsom halft tjänstår, men undantagsvis såsom helt tjänstår, om summan af antalet förlossningar under detta och näst föregående eller efterföljande år uppgått till minst 60, dock att vid sådan sammanläggning hvarje förlossning icke må mer än en gång tagas i beräkning.

Hvad angår de i kommuners tjänst anställda barnmorskorna, kan det vid första påseendet lätt förefalla, som om dessa borde få såsom tjänstår räkna hvarje kalenderår, under hvilket de tjänstgjort. Vid närmare undersökning visar det sig emellertid, att denna uppfattning icke kan obetin-

gadt godkännas. Många bland dessa barnmorskor utöfva nemligen yrket i så ringa utsträckning, att deras tid endast i obetydlig mån för detta ändamål tages i anspråk, och de kunna därför icke anses i den allmänna helsovårdens intresse utföra ett så omfattande arbete, att det bör berättiga dem till ålderdomsunderstöd. De stora olikheterna mellan antalet af kommuner aflönade barnmorskor inom skilda landsdelar samt lönebeloppen för dessa barnmorskor ådagalägga också, att barnmorskor anställas, icke alltid därför att de äro behöfliga, utan af andra, mer eller mindre tillfälliga anledningar. Så är det t. ex. i Skåne inom mången kommun af ålder vanligt, att en barnmorska inom densamma finnes, och, då en sådan afgår, anställs därför en ny, utan att hvarken kommunens folkmängd eller lokala förhållanden göra en särskild barnmorska behöflig. Också är ofta icke blott lönen utan till och med hela årsinkomsten så obetydlig, att den icke på långt när kan räcka till ens för livets nödtorftigaste behof. Skulle man nu endast på grund af den obetydliga lönen gifva en sådan barnmorska rätt till tjänstårsberäkning, så skulle understödet enligt de bestämmelser, som jag här efteråt kommer att föreslå, i många fall högst betydligt öfverstiga hela årsinkomsten — ett förhållande, som icke gerna kan anses annat än orimligt, och hvilket dessutom lätt kunde gifva anledning till missbruk af understödsrätten. Ville man åter rätta understödsbeloppet efter inkomsterna, skulle det blifva allt för ringa för att erbjuda någon verklig hjälp på ålderdomen.

Med anledning häraf har i betänkandet föreslagits, att endast de i kommuners tjänst anställda barnmorskor, hvilka i fast årslön erhålla minst 200 kronor och verkligen utöfva yrket, måtte få rätt till tjänstårsberäkning på grund af sin anställning. Öfriga barnmorskor i kommuners tjänst skulle deremot i nämnda afseende likställas med enskildt praktiserande barnmorskor och således få rätt till tjänstårsberäkning, blott om de utöfvat yrket i den förut angifna omfattningen. *I den fasta årslönen skulle äfven få inräknas värdet af naturaförmåner — bostad och vedbrand dock högst till ett belopp af sammanlagdt 75 kronor — men icke den särskilda ersättning af kommunalmedel, som kunnat tillfalla barnmorskan för verkställda förlossningar.* Dessa förslag, som lemnats utan anmärkning af det öfvervägande flertalet bland de hörda myndigheterna, anser jag mig äfven för min del böra förorda.

Jag föreslår således med afseende på sättet för tjänstårsberäkningen: *att såsom tjänstår må räknas hvarje kalenderår, under hvilket barnmorska i sådan egenskap varit, enligt den beräkningsgrund, som nyss angifvits, af en eller flera kommuner aflönad med fast årslön af sammanlagdt minst 200 kronor och verkligen utöfvat yrket, eller under hvilket hon verkställt minst 30 förlossningar;*

att, om barnmorska, som icke aflönats med minst nyss angifna års-lön, under ett kalenderår verkställt mindre än 30, men mer än 14 förlossningar, hon må räkna detta år såsom halft tjänstår, men såsom helt i det fall, att sammanlagda antalet förlossningar under detta och det närmast föregående eller efterföljande kalenderåret uppgått till minst 60, dock att vid sådan sammanläggning hvarje förlossning icke får mer än en gång tagas i beräkning;

att vid pröfning af understödsrätten två halfva tjänstår må betraktas lika med ett helt sådant; samt slutligen

att, om barnmorska under ett kalenderår utöfvat yrket under andra förhållanden än de angifna, eller också alls icke praktiserat, hänsyn till detta år ej må tagas vid tjänstårsberäkningen.

Då emellertid dessa föreskrifter, enligt hvad i betänkandet blifvit framhållet, i vissa enskilda fall kunna behöfva något modifieras, hemställer jag äfven, att anstaltens direktion, då särskilda lokala förhållanden dertill föranleda, må, på ansökan af vederbörande kommun eller barnmorska samt efter medicinalstyrelsens hörande, ega att för viss, i hvarje fall bestämd tid meddela rätt till beräknande af hela eller halfva tjänstår utan hinder af de föreslagna bestämmelserna rörande såväl aflöning som antal verkställda förlossningar.

Hvad angår de barnmorskor, hvilka redan nu utöfva yrket, måste naturligtvis särskilda svårigheter erbjuda sig, då man enligt nyss föreslagna grunder skall för dem bestämma antalet tjänstår under den förflutna tiden. Så är det t. ex. i regeln icke möjligt att få uppgift om antalet förlossningar, som verkstälts under tiden före år 1881, då dagböcker först började begagnas, och äfven konstaterandet af löneförmånerna under den förflutna tiden torde i vissa fall stöta på stora svårigheter. På grund häraf föreslår jag, i enlighet med betänkandet, att bestämmandet af antalet tjänstår, som förvärfvats före anstaltens inrättande, må öfverlemnas åt medicinalstyrelsen, hvilken dervid bör så vidt möjligt söka tillämpa de nu föreslagna grunderna för tjänstårsberäkning. Då det emellertid synes mig, som om rätten till tjänstårsberäkning icke borde få oinskränkt utsträckas retroaktivt, enär på detta sätt flera barnmorskor, som för länge sedan upphört att praktisera, skulle kunna fordra ålderdomsunderstöd, föreslår jag, också i enlighet med betänkandet, att endast de barnmorskor, som vid anstaltens inrättande sedan minst 10 år tillbaka varit i sådan egenskap oafbrutet anställda med fast årslön i en eller flera kommuners tjänst, må få räkna sig till godo hela sin yrkesutöfning, men öfriga barnmorskor blott yrkesutöfningen under de 30 år, som närmast föregått anstaltens inrättande.

Sedan sålunda grunderna för tjänstårsberäkningen blifvit förslagsvis

bestämda, följer i ordningen att utreda, huru många tjänstår böra erfordras för rätt till understöd, och vid hvilken ålder understödet bör utfalla. I betänkandet har föreslagits, att antalet tjänstår måtte bestämmas till 30, och att understödsåldern i regeln måtte blifva 65 år, dock så att understöd må kunna erhållas redan vid fyllda 55 år i händelse af obotlig sjukdom eller vanförhet. Mot förslaget om 30 tjänstår såsom vilkor för rätt till understöd hafva endast några få af de hörda myndigheterna uttalat sig, under det att deremot ganska många förklarar den föreslagna understödsåldern allt för hög. Äfven jag skulle helst hafva sett, att jag kunnat förorda rätt till understöd vid en tidigare ålder; men, såsom i betänkandet framhålles, lär detta af ekonomiska skäl icke kunna för närvarande ifrågasättas, och jag föreslår således, att understöd må kunna tilldelas barnmorska, som förvärfvat 30 tjänstår och derjemte antingen uppnått 65 års ålder eller ock fyllt 55 år och genom obotlig sjukdom eller vanförhet blifvit urståndsatt att vidare utöfva sitt yrke.

I betänkandet föreslås vidare, att understöd må kunna utgå äfven i två andra fall än de nu omförmälda. Det första fallet afser sådana af kommuner anställda barnmorskor, hvilka efter fyllda 55 år befunnits vara af en eller annan anledning mindre lämpliga för sin tjänst; dessa skulle kunna erhålla understöd, om de under de sista 10 åren oafbrutet varit med minst 200 kronors fast årslön anställda i en eller flera kommuners tjänst, samt om de på grund af försvagad helsa, bristande syn eller hörsel, eller annan liknande, oförvållad anledning blifvit mindre lämpliga att fortfarande tjänstgöra och kommunen eller kommunerna fördenskuil beslutat entlediga dem. Det andra fallet afser barnmorskor, som, innan de fyllt 55 år och förvärfvat 30 tjänstår, genom obotlig sjukdom eller vanförhet blifvit otjänstbara; dessa skulle kunna erhålla ett lägre understöd, om de antingen förvärfvat åtminstone 20 tjänstår eller ock blifvit otjänstbara genom olycksfall under yrkesutöfningen. Till dessa förslag, mot hvilka inga väsentliga anmärkningar framstälts, vill äfven jag för min del förorda bifall, dock med det af statskontoret föreslagna tillägget, att i det förstnämnda fallet barnmorskans olämplighet för fortsatt yrkesutöfning bör styrkas genom intyg af hennes närmaste förman, d. v. s. den läkare, under hvilkens inseende hon närmast lyder.

I fråga om understödsrätten föreslås i betänkandet vidare:

att barnmorska, som blifvit för alltid förklarad förlustig rättigheten att utöfva sitt yrke, dermed äfven skall förlora sin rätt att från anstalten erhålla understöd;

att understöd må kunna tilldelas endast sådana barnmorskor, som antingen under hvar och ett af de sista 10 kalenderåren närmast före det år, under hvilket ansökan inlemnas, utöfvat sitt yrke under sådana omstän-

*digheter, att hänsyn dertill får tagas vid tjänstårsberäkningen, eller, om så ej varit händelsen, vederbörligen styrka, att detta icke härrört af bristande nit eller annan, blott på dem sjelfva beroende anledning; och*

att vid bestämmandet af antalet tjänstår icke må inräknas sådana kalenderår, under hvilka barnmorskan till äfventyrs blifvit för försummelse eller tjenstefel sakfäld, samt, derest medicinalstyrelsen så finner skäligt, icke heller sådana kalenderår, under hvilka hon på annat sätt uppfört sig mindre väl.

Mot det första förslaget har jag ingenting att invända. Det andra förslaget har tillkommit i syfte att hindra barnmorskor, hvilka sedan en längre tid tillbaka frivilligt upphört med yrkets utöfvande, från att komma i åtnjutande af understöd. På samma gång jag anser mig böra gilla nämnda syfte, håller jag dock före, att detta kan vinnas genom en något lindrigare bestämmelse, och föreslår därför en *sänkning af talet 10 till 5. Den nu ifrågavarande bestämmelsen torde dock icke böra ega någon tillämpning på dem, som blifva otjenstbara på grund af olycksfall under yrkesutöfvningen.* Beträffande åter det tredje förslaget har statskontoret anmärkt, att det i vissa fall kan verka allt för strängt och, med hänsyn till den sista punkten, är ur principiell synpunkt mindre lämpligt. På dessa af statskontoret anförda grunder anser jag också den bestämmelse, mot hvilken anmärkning sålunda blifvit gjord, ej böra godkännas.

I fråga om *understödet* storlek har i betänkandet föreslagits, att beloppet måtte i regeln bestämmas till 200 kronor, och detta förslag har lemnats utan anmärkning af nästan alla de i ärendet hörda myndigheterna; blott två förste provinsialläkare hafva uttalat afvikande meningar så till vida, att förste provinsialläkaren i Vesterbottens län förordat 300 kronor och förste provinsialläkaren i Stockholms län 270 kronor, med det förbehåll, att understödet i intet fall finge öfverstiga den lön, barnmorskan erhållit. För min del ansluter jag mig till det i betänkandet framställda förslag, ehuru med den modifikation, som vid frågan om kostnadens bestridande blifvit gjord, nemligen att de enskildt praktiserande barnmorskorna skola vidkännas en minskning, motsvarande ungefärliga värdet af de afgifter, som af andra barnmorskor blifvit erlagda, samt dessutom med den inskränkingen, att understödsbeloppet 200 kronor må tilldelas blott dem, som i afgiftspliktig anställning förvärfvat minst 30 tjänstår. I det följande kommer jag att föreslå årsafgiftens belopp till 5 kronor, och då vid verkställd beräkning värdet af de påräkneliga afgifterna från sådana barnmorskor, som under anställning i kommuners tjenst förvärfvat minst 30 tjänstår, visat sig i medeltal ungefärligen motsvara en fjerdedel af det nu föreslagna understödsbeloppet, eller omkring 50 kronor för hvarje un-



derstödsår, så hemställer jag, att understödet för de enskildt praktiserande barmorskorna må bestämmas till 150 kronor.

Emellertid inträffar det ej sällan, att barnmorskor under någon tid äro anställda i kommuners tjänst och under någon tid enskildt praktisera. Sådana barnmorskor komme alltså att erlägga afgifter under ett större eller mindre antal år, men kunna i regeln icke under anställning i kommuners tjänst förvärfva 30 tjänstår. Med afseende på dessa föreslår jag, att understödsbeloppet må ökas utöfver 150 kronor i ungefärlig proportion till de erlagda afgifterna. Detta torde enklast ske så, att man för hvarje tretal tjänstår, som förvärfvats i afgiftspliktig anställning, ökar understödets belopp med 5 kronor. På detta sätt skulle den, som under anställning i kommuns tjänst förvärfvat minst 3 men mindre än 6 tjänstår, erhålla 155 kronor o. s. v., samt den, som i sådan anställning förvärfvat minst 27 men mindre än 30 tjänstår, erhålla 195 kronor. Om under afgiftspliktig anställning minst 30 tjänstår förvärfvats, borde understödsbeloppet äfven enligt denna grundsats blifva 200 kronor. Då detta belopp också enligt det föregående är det högsta, som kan utdelas, föreslår jag för detsamma benämningen *helt understöd*, för att skilja det från de lägre understöden, hvilka jag skulle vilja kalla *afkortade understöd*.

Men om detta förslag godkännes, så torde deraf äfven böra följa, att de barnmorskor, som före den 1 januari 1896 varit anställda i kommuners tjänst, skola vid bestämmandet af understödets belopp betraktas, som om de under denna tid voro enskildt praktiserande. Om nemligen anstalten träder i verksamhet den 1 januari 1896, torde inga afgifter böra påläggas barmorskorna för tiden intill 1895 års utgång, och det synes under sådana förhållanden riktigast, att de tjänstår, som före år 1896 förvärfvats under anställning i kommuners tjänst, icke skola berättiga till något särskildt högre understödsbelopp än det, som tillkommer enskildt praktiserande barnmorskor.

På grund häraf föreslår jag, att *helt understöd må bestämmas till 200 kronor för år, samt att sådant understöd må tilldelas barnmorska, som efter ingången af år 1896 under anställning i sådan egenskap med fast aflöning hos en eller flera kommuner förvärfvat minst 30 tjänstår, förutsatt att hon i öfrigt är behörig att komma i åtnjutande af ålderdomsunderstöd;*

*att deremot barnmorska, hvilken såsom sådan annorledes förvärfvat minst 30 tjänstår, må under nämnda förutsättning erhålla ett årligt understöd af 150 kronor, om hon antingen varit hela tiden enskildt praktiserande eller icke efter 1896 års ingång under fast aflönad anställning i kommuns tjänst förvärfvat minst 3 tjänstår; samt*

*att för hvarje fullt tretal tjänstår, som förvärfvats i afgiftspliktig anställning såsom barnmorska, det årliga understödsbeloppet må ökas med 5*

kronor, så att det, om minst 27, men mindre än 30 sådana tjänstår blifvit förvärfvade, må uppgå till 195 kronor.

I det föregående har hemställan blifvit gjord om särskild rätt till understöd dels för vissa i kommuners tjänst anställda barnmorskor, som fyllt 55 år och förvärfvat 30 tjänstår, dels för vissa barnmorskor, som icke både fyllt 55 år och derjemte förvärfvat 30 tjänstår. För de förra hafva i betänkandet föreslagits årliga understödsbelopp från och med 100 till och med 190 kronor, allt efter åldern vid afskedet, så att afsked vid fyllda 55 år skulle berättiga till 100 kronor, afsked vid fyllda 56 år till 110 kronor, o. s. v.; för de senare åter har förordats ett årligt understöd af 70 kronor. Mot dessa båda förslag hafva inga hufvudsakliga anmärkningar blifvit gjorda, och äfven för min del tillstyrker jag bifall till desamma. Dock bör i förra fallet det tillägget göras, att understödet i intet fall må öfverstiga det, som skulle hafva erhållits enligt det allmänna stadgandet. Eljes skulle den oegentligheten kunna inträffa, att en barnmorska, som efter 20 års enskild praktik och 10 års aflönad anställning erhöle afsked på grund af försvagad helsa vid fyllda 64 år, tilldelades ett understöd af 190 kronor, ehuru hon skulle erhållit blott 165 kronor, om hon blifvit obotligt sjuk.

Med afseende på tidpunkterna, då understödet skulle börja och upphöra, föreslår jag i öfverensstämmelse med betänkandet, att understödet må beräknas för fulla kalendermånader och i regeln vidtaga med månaden näst efter den, i hvilken understöd blifvit barnmorskan tillerkändt, men för barnmorska, som förklarats berättigad till understöd på grund af försvagad helsa, bristande syn eller annan liknande, oförevälad anledning, först med månaden näst efter den, under hvilken hon erhållit afsked från sin tjänst; samt att understöd skall upphöra att utgå med den månad, i hvilken barnmorska aflidit eller rätt till understöd förlorats.

Med afseende på villkoren för understödets fortsatta åtnjutande hemställer jag i hufvudsaklig enlighet med betänkandet, men med modifikation, som blifvit förordade dels af medicinalstyrelsen, dels af statskontoret:

att, om barnmorska, som blifvit förklarad understödsberättigad, sedermera under ett kalenderår antingen för biträde vid förlossningar erhållit af kommun fast årslön eller andra deremot svarande förmåner eller ock verkställt minst 30 förlossningar, hon skall förlora sitt understöd för hela det närmast följande kalenderåret;

att, om understödsberättigad barnmorska, som icke för sådant biträde under ett kalenderår af kommun erhållit fast årslön eller andra deremot svarande förmåner, under samma år verkställt mindre än 30, men mer än 14 förlossningar, hon skall förlora sitt understöd för det närmast följande halfva kalenderåret;

att understödstagare, som dömes förlustig medborgerligt förtroende, skall för den tid, hon deraf är i mistning, förlora sitt understöd;

att den, som under 5 år i följd ej uttagit sitt understöd, skall afföras från förteckningen å understödstagare, och att, om hon sedermera å nyo anmäler sig, det må ankomma på anstaltens direktion att bestämma, om och i hvilken mån hon åter må inträda i sin förra rätt;

att understödstagare, som bosätter sig å utrikes ort, icke utan Eders Kongl. Maj:ts tillstånd skall ega att åtnjuta understödet för den tid, hon är utrikes; samt

att, om understödstagare blifver främmande magts undersåte eller utan Eders Kongl. Maj:ts tillstånd träder i främmande stats tjänst, hennes rätt till understöd skall upphöra.

Af dessa förslag hafva blott de två första gifvit anledning till några anmärkningar från de hörda myndigheterna. Härvid har hufvudsakligen framhållits, att en understödstagare borde ega rätt att utan inskränkning enskildt praktisera, helst barnmorskereglementets § 11 uttryckligen ålägger barnmorska såsom en skyldighet att biträda, så snart hennes hjälp påkallas. Den sista invändningen förfaller emellertid, om man, såsom i betänkandet föreslås, vederbörligen ändrar den nämnda paragrafen. Hvad åter angår sjelfva hufvudanmärkningen, så har i betänkandet med skäl framhållits, att man här icke i främsta rummet bör se saken ur understödstagarnes, utan ur den allmänna helsovårdens synpunkt, och att ur denna sistnämnda synpunkt den föreslagna inskränknigen är berättigad. Till samma uppfattning hafva bland andra äfven medicinalstyrelsen och statskontoret anslutit sig.

I detta sammanhang vill jag äfven framhålla önskvärdheten af ett stadgande, öfverensstämmande med hvad i åtskilliga liknande fall föreskrifvits, eller att understöd af nu ifrågavarande slag ej må för understödstagarens gäld tagas i mät.

Beträffande utbetalning af understöd föreslår jag, att understöd må utbetalas halfårsvis af anstalten, och att, om understödstagare är boende i landsorten, hon skall vara berättigad att, efter derom hos anstalten gjord anmälan, innefattande uppgift om hennes hemvist samt åtföljd af de intyg och öfriga handlingar, Eders Kongl. Maj:t kan finna skäligt föreskrifva, från anstalten få understödet med allmänna posten i rekommenderadt eller assureradt tjenstebref eller genom postanvisning kostnadsfritt sig tillsändt.

I fråga om kostnuden för understödet föreligger i betänkandet en utförlig beräkning, och skulle enligt densamma hela kostnaden kunna betäckas med ett årligt anslag af omkring 77,000 kronor. Emellertid har jag i det

föregående förordat vissa afvikelser från de förutsättningar, hvilka ligga till grund för denna beräkning. Jag har nemligen föreslagit:

1) att rätt till helt understöd må tillkomma endast sådana barnmorskor, som efter 1896 års ingång under fast aflönad anställning i kommuners tjänst förvärfvat minst 30 tjänstår, under det att öfriga understödsberättigade barnmorskor skulle erhålla belopp från och med 150 till och med 195 kronor;

2) att rätt till hel tjänstårsberäkning må tillkomma äfven de enskildt praktiserande eller lågt aflönade barnmorskor, som under ett kalenderår verkstält 30—39 förlossningar, och rätt till half tjänstårsberäkning äfven dem, som verkstält 15—19 förlossningar; samt

3) att å andra sidan en barnmorska, som tillerkänts understöd, icke skall få lyfta någon del af understödet för ett år, om hon under året näst förut, ehuru då understödsberättigad, verkstält 30—39 förlossningar, och att hon skall mista understödet för ett halft år, om hon under året förut verkstält 15—19 förlossningar.

Med anledning häraf har jag uppdragit åt e. o. amanuensen Eneström att verkställa en ny kostnadsberäkning, som nu föreligger afslutad. Denna kostnadsberäkning, hvilken på samma gång utgör en kontroll på riktigheten af de i betänkandet utförda kalkylerna, gifver vid handen, att utgifterna för ålderdomsunderstödet skulle vara betäckta, om man från och med år 1896 hade att årligen tillgå ett belopp af omkring 66,000 kronor. Med afseende på denna kostnadsberäkning måste jag dock till undvikande af missförstånd uttryckligen betona, att den, på samma sätt som den ursprungliga, måst i ett par väsentliga punkter grundas på blotta antaganden, hvilkas giltighet man icke har något medel att nu kontrollera. Dels har det nemligen icke varit möjligt att för beräkningen erhålla ett tillräckligt fullständigt statistiskt material, dels skulle icke ens tillgången till ett sådant material haft någon betydelse för ett af de antaganden, som vid beräkningen måst göras. Enligt mitt förut framställda förslag skulle nemligen de barnmorskor, som efter understödets beviljande fortsätta att praktisera i en viss omfattning, gå miste om det dem tillerkända understödet, och uppskattningen af den besparing, som härigenom skulle uppstå, måste naturligtvis grundas på en gissning beträffande antalet af dem, som hellre afstode från understödet än inskränkte sin praktik. Att här icke är fråga om något försvinnande litet belopp, framgår deraf, att under år 1891 funnos bland de barnmorskor, som uppnått 65 års ålder, åtminstone 61, hvilka verkstälde minst 30 förlossningar, och åtminstone 41, hvilka verkstälde 15—29 förlossningar, så att den summa, som årligen skulle inbesparas, om alla barn-

morskor hellre afstode från understödet än inskränkte sin praktik, torde böra uppskattas till mer än 10,000 kronor. Härtill kommer äfven, att, om rätt till ålderdomsunderstöd enligt de af mig angifna grunder blifver beviljad, antalet barnmorskor med minst 200 kronors lön antagligen skall ökas, vare sig så att lönerna verkligen höjas, eller att flera kommuner förena sig om samma barnmorska. Det är således klart, att man nu hvarken kan närmare bestämma, huru stor del af barnmorskekåren skall blifva understödsberättigad, eller huru stor del af de understödsberättigade skall verkligen komma att få lyfta sitt understöd.

Såsom jag i början af detta anförande tillät mig framhålla, borde den nu beräknade kostnaden hufvudsakligen bestridas genom *avgifter från kommunerna*. I betänkandet har föreslagits, att *sådan avgift i regeln skulle årligen utgå med 1 öre för hvarje kommunen tillhörande person*, dock så att dels för hvarje barnmorska, som aflönas med minst 200 kronor, en avgift af minst 25 kronor borde betalas, dels i vissa fall befrielse från avgifts erläggande skulle kunna medgifvas. På detta sätt skulle enligt verkställd beräkning inflyta ett belopp, uppgående till omkring  $\frac{2}{3}$  af kostnaden för ålderdomsunderstödet. Mot sjelfva hufvudförslaget hafva inga anmärkningar framstälts af de myndigheter, hvilka förordat kostnadens bestridande genom avgifter af kommunerna. Deremot har från flera håll hemstälts, att inga undantagsbestämmelser måtte komma till stånd. Särskildt har statskontoret framhållit, att anledningen till den första undantagsbestämmelsen skulle bortfalla, om en särskild avgift af barnmorskorna sjelfva blefve fastställd.

Enligt de bestämmelser, hvilka jag i det föregående förordat, skulle visserligen något mer än  $\frac{2}{3}$  af kostnaden för barnmorskornas ålderdomsunderstöd blifva betäckt, om för kommunerna fastställdes en avgift af 1 öre för hvarje person. Denna omständighet synes mig dock icke hafva någon egentlig betydelse för frågan om avgiftens storlek, och i afseende på sättet för beräkningen af densamma ansluter jag mig därför till det i betänkandet framställda förslaget. Deremot anser jag, på de af statskontoret anförda grunder, att *ingen afvikelse i särskilda fall bör göras från detta beräkningssätt*, vare sig så, att avgiften skulle kunna höjas, eller fullständig befrielse från dess erläggande medgifvas. Då nu rikets folkmängd vid 1893 års slut uppgick till 4,824,150 personer, skulle alltså på detta sätt inflyta ett belopp af omkring 48,000 kronor årligen.

Hvad angår *storleken af den avgift, som årligen borde erläggas af barnmorskorna*, så har statskontoret förordat, att denna måtte bestämmas till 10 kronor. Till stöd härför har statskontoret erinrat, att barnmorskorna sjelfva

år 1887 förklarar sig villiga att erlægga en sådan afgift, samt att ganska många barnmorskor år 1892 velat ingå i en pensionskassa, der vida större afgifter skulle blifva behöfliga. Dessa skäl synas mig emellertid icke vara tillräckliga för att under nuvarande förhållanden motivera en årlig afgift af 10 kronor från barnmorskornas sida. Det är sant, att barnmorskorna år 1887 förklarar sig villiga att erlægga en årlig afgift af 10 kronor; men dervid förutsattes uttryckligen, att en pension af 300 kronor skulle erhållas redan vid fyllda 55 år och efter blott 25 års utöfning af yrket. Det är också sant, att år 1892 inemot 600 barnmorskor voro beredda att ingå i en pensionskassa, der årsavgifterna skulle vexla mellan 14 kronor 20 öre och 50 kronor; men dervid förutsattes, dels att en pension af 200 kronor skulle erhållas vid fyllda 60 år och efter 10 års medlemskap, dels att det matematiska värdet af de erlagda bidragen i regeln skulle återbetalas åt barnmorska, som af någon anledning komme att utträda ur pensionskassan. Enligt det förslag, jag här framställt, skulle deremot i regeln först vid fyllda 65 år ett årligt understöd af 200 kronor kunna erhållas och för detsamma skulle erfordras att hafva förvärfvat minst 30 tjenstår i afgiftspliktig anställning. Då härtill kommer, att någon återbetalning af de en gång erlagda avgifterna ej torde böra ifrågasättas, så är det klart, att mitt förslag innebär väsentligen strängare vilkor än de, under hvilka ett större antal barnmorskor förklarar sig benäget att erlægga åtminstone 10 kronor. Jag anser därför, att så stor afgift icke lämpligen bör dem afordras, helst småskolelärarynnorna för egen del erlægga till sitt ålderdomsunderstöd blott 4 kronor årligen.

Med anledning häraf föreslår jag i stället, att barnmorskornas egen afgift må bestämmas till 5 kronor. Jag anser mig så mycket hellre böra fasthålla vid detta förslag, som, enligt hvad jag förut omnämnt, denna afgift befunnits i medeltal ungefärligen motsvara ett årligt belopp af omkring 50 kronor från och med uppnådd understödsålder, och på grund häraf de enskildt praktiserande barnmorskornas understödsbelopp föreslagits att utgå med 150 kronor. Faststälde man deremot en årsavgift af 10 kronor, skulle denna ungefärligen motsvara ett årligt understödsbelopp af omkring 100 kronor, och man blefve således nödsakad att antingen sänka de enskildt praktiserande barnmorskornas understöd till 100 kronor, hvilket belopp enligt min åsigt är alltför ringa för att ur den allmänna helsovårdens synpunkt medföra något nämnvärdt gagn, eller också höja helt understöd utöfver det af mig föreslagna beloppet.

Enligt statskontorets förslag borde afgift erläggas af hvarje i kommuns tjänst anställd barnmorska. Då emellertid sådana finnas, hvilka enligt mitt

förslag icke skulle kunna förvärfva ens ett halft tjänstår, och då det synes mig obilligt att pålägga en afgift utan att bereda någon som helst utsigt till ersättning för densamma, så hemställer jag, att afgift för ett visst år må erläggas blott af den barnmorska, som förvärfvat rätt att beräkna samma år såsom helt eller halft tjänstår. Då emellertid, såsom jag förut framhållit, någon afgift ej gerna kan påläggas barnmorskorna för tiden före år 1896, och då afgifterna för det året icke kunna debiteras förrän under loppet af år 1897, så följer deraf, att från barnmorskorna intet bidrag är att påräkna under anstaltens första år. Från och med år 1897 åter skulle, under förutsättning att mitt förslag om direkta afgifter från barnmorskornas sida antages, utöfver kommunernas afgifter inflyta ett årligt belopp af omkring 8,000 kronor. För att bestrida understödskostnaden skulle således ytterligare behöfvas ett årligt belopp af omkring 10,000 kronor, och detta belopp borde då tillskjutas af statsverket, dock så att statens bidrag tages i anspråk, först i den mån det blifver behöfligt. Då nu enligt utförd beräkning kostnaden bör under det första året betydligt understiga 48,000 kronor och först omkring år 1905 uppgå till 56,000 kronor, skulle från statens sida något direkt bidrag till understödskostnaden icke under det första året blifva nödigt, utan tvärtom en besparing uppstå, hvilken kan tagas i anspråk för följande år.

Jag har redan i det föregående tillåtit mig föreslå, att för beredande af ålderdomsunderstöd åt barnmorskekåren måtte inrättas en särskild anstalt under namn af barnmorskornas ålderdomsunderstödsanstalt. Till de åligganden, som skulle tillhöra denna anstalt, borde naturligtvis i första rummet höra att pröfva understödsrätt och bevilja understöd. För att underlätta denna pröfning har jag tänkt mig, att, i likhet med hvad förhållandet redan nu är i fråga om småkolelärarinnorna, hvarje barnmorska skulle förseas med en särskild tjänstgöringsbok, i hvilken årligen antecknades de omständigheter, hvilka man för understödsrättens pröfning behöfde känna. Vidare borde anstalten utbetala understöden samt inkassera kommunernas och barnmorskornas afgifter. Enligt betänkandet borde inkasseringen af kommunernas afgifter försiggå sålunda, att före juli månads utgång utsändes till hvarje kommun ett med postförskott belagdt kvitto å den kommunen påförda afgiften för närmast föregående år. På samma gång jag biträder detta förslag, dock med någon modifikation hvad Stockholm beträffar, hemställer jag, att från och med år 1897 äfven barnmorskornas afgifter må på samma väg och samtidigt inkasseras. Enligt denna anordning finge således för hvarje år å barnmorskas lön innehållas ett belopp af 5 kronor, som i midten af följande år skulle inlevereras till anstalten. För detta ändamål erfordras dock närmare föreskrifter, huru förfaras hör,

om en barnmorska samtidigt eller successivt är under ett kalenderår anställd hos mer än en kommun. Med hänsyn härtill föreslår jag, att, om barnmorska samtidigt är anställd hos mer än en kommun, den folkrikaste bland dessa kommuner skall ansvara för inlevererande af hennes afgift, och att, om hon på skilda tider under loppet af ett kalenderår varit aflönad af olika kommuner, den kommun, hos hvilken hon under året senast varit i egenskap af barnmorska anställd, skall ansvara för afgiften. Vid årsafgifternas debitering anser jag de folkmängdsuppgifter böra följas, som under det år, för hvilket afgifterna skola erläggas, blifvit af statistiska centralbyrån offentliggjorda till ledning vid riksdagsmannaval. Skulle vid uträkning af kommuns årsavgift beloppet sluta med ören, torde det böra ökas till närmast högre krontal. Utom de nu nämnda göromålen skulle det äfven tillhöra anstalten att dels efter medicinalstyrelsens hörande pröfva ansökningar om särskild rätt till tjänstårsberäkning för barnmorska på grund af lokala förhållanden, dels ock vaka öfver, att de statistiska uppgifter, som till anstalten inkomma, äro så noggranna som möjligt. Detta sista bestyr bör särskildt under den första tiden vara ganska magtpåliggande, enär anteckningarna i tjänstgöringsböckerna till en början torde lemna åtskilligt öfrigt att önska, och det därför är af vigt, att de kunna kontrolleras efter andra uppgifter. Härtill kommer, att noggranna statistiska uppgifter äro behöfliga äfven för de särskilda matematiska beräkningar, hvilka inom kort kunna blifva erforderliga af en eller annan anledning, i all synnerhet för den händelse att fråga väckes om ändring af anstaltens reglemente.

För att verkställa de göromål, om hvilka nu är taladt, har i betänkandet föreslagits tillsättande af tre tjänstemän, nemligen en direktör, en sekreterare och redogörare samt en aktuarie. Direktören skulle pröfva de inkomna ansökningarna. Sekreteraren och redogöraren skulle dels föredraga ärendena inom anstalten samt föra protokoll öfver dem och i händelse af afvikande mening få till protokollet anteckna densamma, dels med biträde af en extra ordinarie tjänsteman besörja afgifternas inkasserande och understödens utbetalande samt föra räkning öfver anstaltens inkomster och utgifter äfvensom matrikel öfver understödstagare. Aktuarien åter skulle granska och komplettera de statistiska uppgifterna samt utföra de behöfliga statistiska utredningarna och matematiska beräkningarna.

Mot detta förslag till anordning af arbetena inom anstalten hafva emellertid betänkligheter uttalats af medicinalstyrelsen och statskontoret, hvilka båda hållit före, att tillräcklig säkerhet för ärendenas behöriga pröfning och nödig kontroll öfver penningemedlen derigenom icke skulle ernås. Samma åsigt har uttalats af direktionen öfver folkskolelärnarnes pensionsinrättning, som i underdånig skrifvelse den 1 mars 1894 bestämdt afstyrkt



anordnandet af anstaltens administration på det i betänkandet angifna sätt och funnit en förvaltning, bildad hufvudsakligen efter mönstret af nämnda pensionsinrättning, lämpligen kunna ifrågasättas. Styrelsen skulle då bestå af tre utaf Eders Kongl. Maj:t nämnda ledamöter, deraf en särskildt utsedd till ordförande; och borde dessutom gälla den föreskriften, att den tjänsteman, som föredroge ärendena, finge, utan rätt att deltaga i besluten, till protokollet anteckna, om han vore af skiljaktig mening. Äfvenså kunde enligt direktionens åsigt lämpligen föreskrifvas, att föredraganden vid förfall för medlem i direktionen kunde för tillfället inkallas såsom beslutande direktionsledamot. I öfrigt syntes det direktionen, att understödsanstalten blefve utrustad med tillräckliga arbetskrafter, om vid densamma anställdes två ordinarie tjänstemän jemte extra biträden.

Såsom i betänkandet är omnämndt, inforrades redan år 1889 underdånigt utlåtande från direktionen öfver folkskolelärarynes pensionsinrättning, huruvida icke den då ifrågasatta pensionskassan för barnmorskor, hvartill förslag afgifvits af doktor Wretlind, lämpligen kunde ställas under direktionens vård; men direktionen ansåg sig icke kunna förorda en sådan åtgärd. Direktionen fann nemligen doktor Wretlinds förslag hvila på så väsentligen olika grunder mot dem, som voro tillämpade vid de tre pensionsinrättningar, hvilka då stodo under direktionens förvaltning, att enligt direktionens uppfattning någon giltig anledning icke förefans att förena dessa pensionsinrättningar med den af doktor Wretlind föreslagna. Med framhållande af den betydliga, år från år växande omfattning, som de af direktionen förvaltrade kassorna vunne, och det stora pekuniära ansvar, som skötseln af ett då till mera än 9½ millioner kronor uppgående kapital måste medföra, betonades, att den härvid erforderliga tryggheten icke borde äfventyras genom att åt förvaltningen gäfves en alltför stor utsträckning och mångfald, hvarjemte hänvisades till svårigheten att förhindra, det tillsynen öfver den ena kassan icke otillbörligt inkräktade på den tid, som erfordrades för att i föreskrifven ordning medhinna till de andra kassorna hörande göromål, helst vissa arbeten, såsom debitering, uppbörd, räkenskapernas upprättande m. m., måste inom de särskilda förvaltningarna samtidigt utföras.

Hvad då anfördes har direktionen i sin skrifvelse den 1 mars 1894 förklarat hafva erhållit ökad kraft och betydelse icke blott genom det förhållandet, att penningförvaltningen numera afser ett sammanlagdt belopp af mer än 13 millioner kronor, utan äfven deraf att skötseln af den genom nådiga reglementet den 22 juni 1892 inrättade småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt öfverlemnats åt direktionen. Denna anstalt kräfde visserligen icke någon vidlyftigare penningförvaltning, men

hade ändock medfört ökad arbete så väl för direktionen som särskildt för de tjenstemän, som vore anstälde vid de under direktionens inseende befintliga kassor. I mycket anmärkningsvärd grad hade nämnda ålderdomsunderstödsanstalt visat sig fordra arbete vid ärendenas utredning och upptog därför mycken tid i synnerhet för kamreraren, hvilken det låge att ombesörja ärendenas föredragning. Direktionen hölle före, att det arbete af samma slag, som skötseln af barnmorskornas ålderdomsunderstödsanstalt skulle medföra, blefve jemförelsevis ännu mera betungande, enär man här skulle hafva att taga hänsyn till alldeles nya bestämningsgrunder och de myndigheter, med hvilka man för denna anstalt hade att kommunicera, blefve helt andra än de, med hvilka man eljest trädde i beröring. På grund häraf afstyrkte direktionen, att förvaltningen af nu ifrågavarande anstalt blefve åt direktionen uppdragen.

En härifrån afvikande mening har emellertid framstälts af en bland direktionens ledamöter, lektorn Sixten von Friesen, hvilken tänkt sig, att då den af Eneström föreslagna anstalten, i motsats mot den af Wretlind ifrågasatta, i åtskilliga hänseenden företedde likheter särskildt med småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt, det kunde finnas ändamålsenligt att för den nya anstalten taga i anspråk den vana och erfarenhet vid understödsfrågors behandling, som hos folkskolelärares pensionsinrättnings direktion måste antagas förefinnas. Då, om Eneströms förslag godkändes, en fond icke skulle för den nya anstaltens räkning uppsamlas och förräntas, borde ekonomiska klokhetskal icke kunna resa sig mot en sådan utvidgning af direktionens öfver folkskolelärares pensionsinrättning verksamhetsområde. Direktionens medlemmar vore icke heller af sina nuvarande göromål inom direktionen så upptagna, att denna utvidgning behöfde medföra ändrade grunder för direktionens sammansättning. Bemålde ledamot ansåg därför, att, oaktadt den föreslagna barnmorskornas ålderdomsunderstödsanstalt kräfde en särskild uppsättning af tjenstemän, hinder dock icke borde möta att, om så skulle finnas önskligt och ändamålsenligt, öfverlemna värden af denna anstalt till direktionen för folkskolelärares pensionsinrättning.

Statskontoret har åberopat, hurusom, på sätt jemväl i betänkandet erinrats, de göromål, hvilka redan tillhöra nämnda direktion och dess tjenstemän, i hufvudsak äro likartade med dem, hvarom nu är fråga, samt att det i betänkandet framlagda reglementsförslaget i flera hufvudpunkter öfverensstämmer med reglementet för småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt. Statskontoret har äfven hemställt, att sådana anordningar måtte vidtagas, hvarigenom begge de ifrågavarande ålderdomsunderstödsanstalterna komme att förvaltas af samma direktion eller sty-

relse och göromålen inom dem bestridas af för dem begge gemensamma tjänstemän.

Genom nådig remiss den 25 maj 1894 anbefaldes direktionen öfver folkskolelärares pensionsinrättning att inkomma med underdånigt utlåtande beträffande de anordningar, som kunde vara behöfliga för att, derest en för barnmorskor afsedd ålderdomsunderstödsanstalt, hufvudsakligen bygd på de grunder, som angifvits af statskontoret i dess yttrande öfver det af Eneström uppgjorda förslaget, komme till stånd, denna anstalt skulle kunna förvaltas af bemälda direktion och göromålen inom den nya anstalten till större eller mindre del bestridas af tjänstemän, som vore gemensamma för nämnda anstalt och småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt. I det yttrande, direktionen med anledning häraf den 15 sistlidne augusti afgaf, anföres bland annat att, om än direktionen för folkskolelärares pensionsinrättning kunde finnas skickad att öfvertaga ledningen och ansvaret för skötseln af en understödsanstalt för barnmorskor, direktionen dock hölle före, att en sådan anstalts intressen i öfrigt bättre såges till godo, om det dagliga arbetet dervid lemnades åt ett mindre antal tjänstemän, som mera odeladt kunde egna anstalten sin tid och uppmärksamhet och studera sig in i de utan tvifvel säregna förhållanden, som med anstalten egde samband, än om detta arbete fördelades på flera tjänstemän, som eljes vore fullt upptagna af arbete vid de af direktionen förvaltade kassorna. Både för den ostörda gången af de arbeten, som ålåge dessa kassors tjänstemän, och med hänsyn till den nya anstalts lämpliga anordnande kunde direktionen därför icke förorda, att åt gemensambeten i tjänstemannakrafter vid de båda understödsanstalterna gifves någon större eller mera genomgående omfattning.

Direktionen redogör vidare för den vid småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt använda personal och dess aflöning samt anför i sådant afseende, att arbetet vid denna anstalt hittills besörjts, förutom af direktionen, af en kamrerare, en kassör, en bokhållare, en sekreterare och en vaktmästare, hvilka samtliga, med undantag af bokhållaren, vore anstälde såsom ordinarie tjänstemän vid de kassor, som stode under direktionernas för folkskolelärares pensionsinrättning och elementarlärares enke- och pupillkassa förvaltning. I arfvoden vore anvisade:

|  |               |          |
|--|---------------|----------|
| åt direktionens ordförande .....                     | kr.           | 400: —   |
| » två ledamöter i direktionen, hvardera 300 kr. .... | »             | 600: —   |
| » kamreraren .....                                   | »             | 1,000: — |
| » kassören .....                                     | »             | 500: —   |
|  | transport kr. | 2,500: — |

|   |                        |
|---|------------------------|
|   | transport kr. 2,500: — |
| åt den för anstalten särskildt förordnade bokhållaren .....   | » 1,500: —             |
| » sekreteraren .....  | » 600: —               |
| » vaktmästaren .....  | » 200: —               |
| hvarjemte till hyra, extra biträden, renskrifning, ved, ljus,<br>städning, skrifmaterialier m. m. anslagits ..... | » 1,400: —             |
|   | <hr/>                  |
|   | tillhopa kr. 6,200: —  |

Utaf de vid småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt sålunda anställda personer vore det — frånräknadt vaktmästaren, som mot skäligen ersättning, exempelvis till samma belopp, som han åtnjöte vid nyssnämnda anstalt, utan olägenhet kunde vidkännas en tillökning i sin underordnade syssla — endast *en* tjänsteman, nemligen den för understödsanstalten särskildt förordnade bokhållaren, som enligt direktionens tanke lämpligen kunde tillika anställas vid ålderdomsunderstödsanstalten för barnmorskor. Den nuvarande bokhållaren tjänstgjorde tillika såsom extra biträde vid de tre andra af direktionen förvaltade kassorna; men, om detta uppdrag frånträddes, kunde han helt visst, jemte bibehållande af bokhållaretjensten i småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt, egna icke obetydlig tid åt skötandet af en tjänst vid den tillämnade nya understödsanstalten.

Såsom direktionen redan i sitt tidigare afgifna underdåniga utlåtande anfört, syntes det direktionen lämpligt, att den nya anstalten försåges endast med tvenne fast anställda tjänstemän, och skulle, derest denna mening vunne nådigt afseende, bokhållaren i småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt då betros med den tjänst, som vore den andra i ordningen af de två. Med den första eller kamreraretjensten skulle följa skyldighet att bereda och inför direktionen föredraga ärendena, affatta protokoll öfver direktionens beslut och uppsätta derpå beroende expeditioner, kontrollera debitering och uppbörd, leda och granska understödsbeloppens utanordnande samt att föra anstaltens hufvudräkenskap och matrikeln öfver understödstagarne. Otvifvelaktigt skulle denne förste tjänsteman såmedelst komma att erhålla ett betydligt arbete, ehuruval det till äfventyrs torde inträffa, att detsamma delade sig ojemnt på årets olika tider. Direktionen förestälde sig dock, att till en sådan tjänst — hvars innehafvare, med hänsyn dertill att han äfven skulle ombesörja ärenden, som i de andra af direktionen förvaltade kassorna åläge sekreteraren och ombudsmannen, borde besitta juridisk embetsmannabildning — icke skulle kunna vinnas en person, som deråt alldeles uteslutande egnade sin arbetskraft, och sådant skulle, såvidt det af direktionen nu kunde på förhand bedömas, ej heller vara af behovet påkalladt. Innehafvaren af denna tjänst syntes böra

under denna förutsättning få öfrig så mycken tid, att han genom annat arbete kunde förskaffa sig den ytterligare inkomst, som möjligen erfordrades för honom och hans familj. Den lön, som från anstalten borde honom beredas, ansåge direktionen emellertid icke böra sättas lägre än till 3,000 kronor med 500 kronors ålderstillägg efter fem års väl vitsordad tjänstgöring. Den andre tjänstemannen — såsom nu föreslagits tillika bokhållare i småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt och som för sin tjänst vid den nya anstalten lämpligen borde benämnas kassör — skulle åter hafva på sitt ansvar det omfattande arbetet med årsafgifternas debitering och uppbörd, förandet af de vidlyftiga anteckningar, som med afseende å sättet för barnmorskornas tjänstårsberäkning och i andra hänseenden betingades, skötseln af kassan och dess räkenskap, utbetalningen af understöden m. m. Om också det arbete, som denne tjänsteman komme att i den nya anstalten utföra, måste blifva mera omfattande och ansvarsfullt än det, som härrörde från hans tjänst i småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt, der han, såsom nämndt, uppbure 1,500 kronor i arfvode, torde vid bestämmandet af hans aflöning böra tagas hänsyn till arbetet i dess helhet och hans arfvode därför beräknas äfven för den nya anstalten till 1,500 kronor med ålderstillägg af 500 kronor under samma vilkor, som för den förste tjänstemannen föreslagits. Hans aflöning blefve då lika stor med den, som kassören i de af direktionen förvaltade kassorna uppbure.

Dessutom blefve i hvarje händelse för den nya anstalten nödvändigt att särskildt under de första åren ega till sitt förfogande ett icke allt för knappt tillmätt anslag att bekosta — utom hyra, ljus, ved och andra nödiga saker — all den hjälp af extra biträden, som kunde blifva af nöden. I detta hänseende erinrar direktionen, att e. o. amanuensen Eneström ansett vidare bearbetning af det statistiska material, som för anstalten samlats och allt framgent borde samlas, så viktigt, att därför en särskild yrkesstatistiker borde vid anstalten fast anställas. Särskildt för detta ändamål äfvensom för andra arbeten, hvilka mera lämpade sig för utförande genom extra biträden, blefve rätt betydliga anslag af nöden. Lämplig lokal för den nya anstalten kunde anordnas i pensionsinrättningens hus, der ett större rum, beläget intill de båda för småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt upplåtna, syntes skola blifva för ändamålet passande.

För organisationskostnader måste naturligen för en gång anslås ett särskildt belopp. Vid inrättandet af småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt anvisades för enahanda ändamål en summa af i rundt tal 4,300 kronor. Då direktionen af flera skäl och särskildt med hänsyn dertill att för den nya anstalten skulle i motsats till den nyss nämnda

erfordras anskaffande af vidlyftiga så kallade liggare, hvilka i både inköp och uppläggning torde blifva ganska kostsamma, har direktionen ej vågat beräkna dessa kostnader till lägre belopp än 6,000 kronor.

Med tillämpning af det sålunda anförda skulle en stat för den tillämnade nya anstalten erhålla ungefärligen denna omfattning:

|   |              |
|---|--------------|
| arfvode till kamrerare .....  | kr. 3,000: — |
| » » kassör .....  | » 1,500: —   |
| » » med 500 kronors lönetillägg för dem hvar efter fem års väl vitsordad tjenstgöring,    |              |
| » » vaktmästare .....   | » 200: —     |
| till hyra, extra biträden, renskrifning, ved, ljus, städning, skrifmaterialier m. m. .... | » 3,000: —,  |

hvertill skulle komma de arfvoden, som Eders Kongl. Maj:st täcktes bestämma för direktionens ledamöter. Den erfarenhet, som vunnes, sedan anstalten under någon tid förvaltats, torde tilläfventyrs komma att i den ena eller andra rigtningen ändra dessa beräkningar, som under närvarande förhållanden kunnat endast approximativt uppgöras, hvadan det syntes direktionen lämpligt, att definitiv stat för anstalten icke fastställdes, förr än densamma under några år varit i verksamhet.

Lika med direktionen öfver folkskolelärarynes pensionsinrättning anser jag, att den nu ifrågasatta anstalten för beredande af ålderdomsunderstöd åt barnmorskor bör erhålla en organisation, väsentligen likartad med nämnda pensionsinrättning, och delar jag äfven statskontorets åsigt om lämpligheten deraf, att den nya anstalten förvaltas af samma styrelse, som har vården om småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt sig anförtrodd. Vid denna förvaltning torde, der icke i följd af de särskilda förhållanden, till hvilka vid beredande af ålderdomsunderstöd åt barnmorskor måste tagas hänsyn, speciella bestämmelser varda af nöden, kunna i tillämpliga delar lända till efterrättelse enahanda föreskrifter, som enligt art. VII och VIII af reglementet för folkskolelärarynes pensionsinrättning äro gifna för denna inrättning och dess förvaltning. Arbetet inom den nya anstalten synes under den första tiden lämpligen kunna ordnas i hufvudsaklig öfverensstämmelse med det förslag, direktionen för folkskolelärarynes pensionsinrättning i sådant afseende framställt. Med fastställande af definitiv stat för anstalten lär dock, på sätt direktionen äfven ansett, böra anstå, intill dess tillräcklig erfarenhet vunnits. För de första åren torde, i likhet med hvad som skett i fråga om småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt, endast böra af Riksdagen äskas medgifvande för ett år i sänder, att Eders

Kongl. Maj:t må bestämma de belopp, som för bestridande af anstaltens förvaltningsbestyr varda erforderliga. Ett dylikt medgifvande synes äfven böra begäras för att bereda medicinalstyrelsen den förstärkning i arbetskrafter, som under de första åren varder behöflig för behandling af frågor om bestämmande af barnmorskors rätt till tjänstårsberäkning för tiden innan anstalten trädte i verksamhet. Bestridandet af dessa göromål, hvilka torde blifva rätt besvärliga, kan nemligen, enligt hvad jag inhemtat, omöjligen af medicinalstyrelsen medhinnas utan anlitande af extra biträde, till hvars godtgörande dock en summa af 3,000 kronor ansetts tillräcklig för de två första åren, hvarefter sådant biträde torde kunna undvaras.

I det föregående är omnämndt, att till understödskostnadens bestridande kunde från och med år 1896 påräknas årligen omkring 48,000 kronor från kommunerna samt från och med år 1897 omkring 8,000 kronor från barnmorskorna. Då nu enligt verkstaldt öfverslag hela det till understöd för år 1896 erforderliga beloppet ej bör uppgå till mer än högst 32,000 kronor, synes under detta år anstaltens ordinarie inkomster vara fullt tillräckliga för att betäcka icke blott utgifterna för understödet, utan äfven förvaltnings- och organisationskostnaderna, i hvilka senare jemväl torde böra inbegripas ersättningen till biträde åt medicinalstyrelsen för behandling af frågor om barnmorskors rätt till tjänstårsberäkning under tiden före 1896 års början. Då emellertid kommunernas afgifter ej kunna beräknas komma anstalten till handa förr än under loppet af juli månad, torde de dessförinnan behöfliga medlen böra af Eders Kongl. Maj:t anvisas såsom förskott utaf tillgängliga statsmedel, att godtgöras af berörda afgifter, i den mån de under året till anstalten inflyta, eller, derest mot all förmodan sagda afgifter skulle befinnas härför otillräckliga, anmälas till ersättande af Riksdagen. Skulle, såsom sannolikt är, för hvart och ett af de första åren uppstå öfverskott, torde detta böra vid årets slut aflemnas till statskontoret för att der såsom en anstaltens tillgång bokföras och i mån af behof användas till understödskostnaden för följande år. Längre fram, då antalet understödstagare blifvit så stort, att bidrag från statens sida varder behöfligt, torde beloppet af detta bidrag böra på förhand ungefärligen beräknas och såsom förslagsanslag upptagas i riksstaten.

I enlighet med det anförda hemställer jag:

*ej mindre* att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen att godkänna de af mig nu angifna grunder för inrättande af en anstalt för beredande af ålderdomsunderstöd åt barnmorskor;

*än äfven* att Eders Kongl. Maj:t — med tillkännagifvande, *dels* att Eders Kongl. Maj:t, derest dessa grunder af Riksdagen godkännas, ämnar

för den nya anstalten utfärda särskildt reglemente i enlighet med desamma, *dels* att Eders Kongl. Maj:t, efter det närmare erfarenhet vunnits angående omfånget af de göromål, som tillhöra anstalten, samt dessa göromåls lämpliga fördelning, kommer att till Riksdagen afgifva förslag till stat för anstalten, *dels ock* att Eders Kongl. Maj:t, i den mån särskildt bidrag från statsverket till anstaltens uppehållande blifver behöfligt, kommer att till Riksdagen aflåta proposition om uppförande i riksstaten af härtill erforderligt anslag — täcktes, i afseende på de under år 1896 uppkommande kostnader för beredande af ålderdomsunderstöd åt barnmorskor, föreslå Riksdagen medgifva:

att Eders Kongl. Maj:t må för sistnämnda år bestämma de belopp, som varda erforderliga till bestridande af ålderdomsunderstödsanstaltens förvaltningsbestyr och ersättning till biträde åt medicinalstyrelsen för behandling af frågor om barnmorskors rätt till tjänstårsberäkning; samt

att de för berörda ändamål och för anstaltens utgifter i öfrigt under nämnda år erforderliga medel må af Eders Kongl. Maj:ts den af afslutna afgifter icke äro att tillgå, anvisas utaf statsmedel såsom förskott, att antingen godtgöras af berörda afgifter, i den mån de under året till anstalten ingå, eller, derest sagda afgifter skulle för året befinnas härtill otillräckliga, anmälas till ersättande af Riksdagen.»

På tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter behagade Hans Maj:ts Konungen lemna nådigt bifall till hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt; och skulle i öfverensstämmelse härmed proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse bil. A till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

*Hugo Boman.*